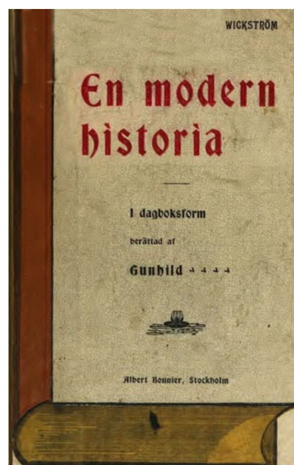

Victor Hugo Wickström

En modern historia

----------------------- I dagboksform berättad af Gunhild --------- Östersund 1898 Jämtlandspostens Boktryckeri

---

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken, som tillhör The Library of the University of California, har scannats av Google Books. Den anpassades och OCR-tolkades för Projekt Runeberg i juli 2014 av Bert H.

1.

Aldrig förr har jag ämnat föra dagbok, men när jag nu sitter ensam i min stora, luftiga kammare, stiger en nyfödd och fullfärdig tanke in till mig, leder mig fram till skrifbordet, slår upp en omsorgsfullt inbunden annotationsbok, som jag tagit med mig för att däri anteckna mina räkenskaper — men de äro ju så få, att det ej för dem behöfs någon sådan volym — sätter pennan i min hand och så — så låter jag den löpa.

Att promenera, läsa och samspråka med farbror och tant fyller nog ut en god tid, men jag måste hafva någon extra sysselsättning för mina sjukatankar. Doktorn har sagt, att jag skall sköta om mig, söka lugn och hvila. Ja, men hur skall jag väl komma därhän, då jag timme och stund tänker på hvad

jag gejipnJl^F®at?t Samma mörka tankar

#w * ** • • •

dyka gång på gång1 upp och draga som

(* i, •••• • * •

här dofchfjfrjdvspöken förbi min sjals öga. Kanske jag besvärjer dem, i fall jag ger dem fastare form och sedan med ord binder dem på papperet?

Det säges ju vara en ljuf lisa att för en vän få berätta sina olyckor. Vill icke du, lilla bok, med dina fina, hvita blad blifva denna min vän? Om jag för dig och på dina glänsande plån berättar mitt lif, kan du visserligen icke gråta med mig och omfamna mig och trösta mig, men månne du icke skänker mig en känsla af att någon deltager i min sorg?

Jag tror det, jag känner det redan. När jag fästat mitt hårda öde i ord och meningar, skall jag kanske själf känna mig hård samt därigenom få större kraft att bära den tunga börda, som lagts på mina svaga skuldror.Borde jag icke börja med att skildra min barndom4? Men hvad har jag väl att berätta därom? Den synes mig så fjärran, så dunkel, så ofattbar. Den äger visserligen några färger och toner, men när jag söker kvarhålla dem, få de ej form af bilder och melodier, utan gunga upp och ned i ett slags töcken och tonande.

Lefde jag som barn? Jag tror det knappast. Men nog vet jag, när jag började lefva. Det skall du, min lilla bok, få höra sedan.

Mina föräldrar voro döda, innan jag var så gammal, att jag kunde hafva något minne af dem. Jag uppfostrades i min förmyndares hus, hade guvernant, som lärde mig allt möjligt onyttigt, konfirmerades och "blef stor". Vid 17 års ålder kom jag ut i umgänget och strax jag fyllt 18 år var jag — gift.

Du undrar kanske, du hvita bok, som jag så lättsinnigt svärtar med mina kråkfötter, hvarför jag blef så tidigt gift, och jag skall stilla din undran. Ser du, jag hade inga föräldrar mer ochnågra syskon hade jag aldrig haft, och ju mer ensam jag kände mig, dess varmare längtade jag efter någon att älska, älska riktigt. Min förmyndare och hans fru, deras barn och anförvanter, vänner och bekanta, alla voro de goda människor, men de voro icke nog för mig. Att lefva sida vid sida med en som jag verkligt älskade, att hafva ett hem, att bilda en liten värld för mig själf, det var den önskan, som bodde innerst i min lilla oförståndiga flicksjäl, och om jag också icke kastade mig handlöst i armarne på den förste bäste, hvil-ken anmälde sig som hugad ledsagare genom lifvet, så nog var min egen kärleksdröm den mäktigaste impulsen till mitt tidiga äktenskap.

När jag kom ut i världen, förstod jag icke, hvarför alla unga män voro så uppmärksamma just mot mig.

Hvilka dumma tankar jag då kunde ha! Jag mins, när jag kom hem på morgonsidan från min första bal, hur jag stälde mig framför spegeln samt inbillade mig, medan jag granskade minadrag och min hållning, att mitt mörka, svallande hår, min skära hy, mina hvita tänder, min smärta gestalt väckt till lif alla dessa beundrande leenden, dessa varma ögonkast, dessa fina uppmärksamheter. Hvad jag tyckte världen vara skön och människorna goda! Men nu vet jag hvad jag ej visste då — en sak, hvarpå jag aldrig tänkte, var grunden till kanske hvarje hyllning, som kom mig till del.

Jag var rik. —

Månne jag får sofva i natt utan att använda morfin? Min doktor sade mig, att den friska fjälluften skulle gifva mig sömnlust, och väl vore det, så att jag ej som förr behöfde med konstlade medel framtvinga en konstlad sömn.

Jag är tydligen ovan att skrifva. Redan nu känner jag mig trött och säger därför godnatt åt dig, min lilla dagbok, som jag nog snart, jag anar det, kommer att kalla min kära dagbok!2.

glädjande! Utan att använda morfin har jag sofvit djupt och stärkande hela natten. När jag gick ned till frukostbordet, kände jag mig som en annan Gunhild än den, som trött och modstulen kom hit för några dagar sedan. Farbror mötte med en vänlig nick min hälsning, och tant omfamnade mig hjärtligt.

Men det är sant, min lilla bok, du vet icke hvilka farbror' och tant' äro. Så vet då, att det är prosten och prostinnan, i hvilkas hem vid stranden af en bred, norrländsk älf, kantad af höga fjäll, min läkare skaffat mig en fristad för ett par månader. Visserligen kan jag ej säga mig känna dem så väl, dåjag vistats här endast en vecka, men min aning säger mig, att de äro utmärkta människor. Vi ha ju dessutom varit så godt som ensamma denna tid och därunder ej lämnat något tillfälle obegagnadt för att taga reda på hvarandras åsikter.

Och för att du icke skall ha svårt för att infatta min egen lilla person i den omgifning, som nu är min, skall jag härnedan gifva dig några af dess drag.

Den rymliga och väl underhållna prästgården ligger på en höjd, som sluttar ned mot älfven. Hvad jag saknar är en fruktträdgård och bärbuskar, men livad skulle väl de tjäna till här, då det hårda klimatet hindrar deras frukter att mogna? I deras ställe ha vi en krans af unga björkar, som sluter sig kring husen, och ett stycke därifrån en förtjusande furudunge, på hvars rödbruna bark solen glänser och under hvars kronor man super in den friskaste

doft. Så komma kornfält och ängsmarker, som klättra upp mot fjället, hvilkethögre upp blir gråbrunt och ser hotfullt, men icke elakt ut. I dess skref-vor ligger det ännu snö; en liten hvit llätta bär det också på sin stolta hjässa, och den kommer nog att lysa där ända till midsommar. Då slänger solen den bort och säger till fjället: “Nu är det så varmt, att du gärna kan sitta bar-hufvad!“

De hvita snöfläckarna äro förtjusande. När jag steker mig i solen, som baddar mot husväggen, och känner mig så varm, att jag nästan svettas, så be-höfver jag bara kasta en blick på snön däruppe. Det svalkar så godt. I ett nu är det, som om jag stigit upp ur ett varmt bad och tagit en kall, frisk öfversköljning. Det är varmbad ocb kallbad om hvartannat.

Hvarje dag går jag ned till älfvens strand och sätter mig på en mossbe-klädd sten, h vari från jag har en öfver-blick öfver nejden. Hafvet är nog stor-artadt, men det är för stort för min lilla själ: älfven förstår jag bättre.

När jag ser den, ibland skummandeöfver en klippa, ibland tvinnande sitt vatten i form af jättemuskler, ibland drömmande glidande fram i bakvatten, tycks den mig tala mera om lif än allt annat jag sett.

Och hur rent är ej dess vatten! Jag ser stenarna flera meter djupt under 3rtan.

Det är kraft och klarhet på en gång.

Aldrig förr har jag vistats i en sådan natur som denna, och därför var den mig till. en början så främmande. De båda första dagarna af min vistelse här var jag nästan rädd för den, men när jag nu suttit långa stunder dag ut och dag in och sett på den, här den kommit mig mycket närmare.

Först tyckte jag, att den såg så er-barmligt fattig ut. Den var lik en nödtorftigt klädd jätte, som sökte dölja att han frös. Men nu synes den mig rik, mycket rikare än all annan natur. Den är fortfarande jätte, men en jätte med en garderob som få. Än är han klädd i moln och dimma, än i silfverhvit slöja, än i blånande mantel. Hans bredaaxlar synas först lysa endast i mörkbrunt, men när solen leker på dem, tror jag, att det är ingen färg som fattas. Också älfven skiftar färg hundra gånger om dagen, men hvad som skiftar färg mest är solnedgången. Ingen afton är den andra lik.

Hvem kan väl måla som Allskaparen ?

När man fått blick för dessa färger, ter sig hela naturen glödande varm. Gräset grönskar saftigare, blommorna glänsa djupare, skogen har rikare schatteringar här än annorstädes.

Hur kunde jag väl till en början tycka, att denna natur är arm? Jag finner den rikare med hvarje dag, och dess rikedom är sund.

Min sjukdom är obotlig, men här skall jag bära den lättare.

Naturen får dock icke helt och hållet taga mig i besittning. Här finnas ju också människor, i främsta rummet mitt värdfolk. Jag har aldrig förr umgåtts med präster — den i min hembygd var gammal och orkeslös samt hade en myc-ket enkel adjunkt till vikarie — och jag hade hört så mycket elakt om dem, men hur utmärkt är icke farbror! Jag .vill icke tala om hans vackra predikan första söndagen jag var hår — ord äro ju en sak, handling en annan — men hur älsklig är han icke i hvardagslag! Hvilken fin blick för människornas förtjänster och fel, hvilket gränslöst öfver-seende, hvilken lekande humor! När han efter middagen tagit plats i gung-stolen på verandan samt leder vårt samtal och själf ger rika inslag däri, när jag ser allvaret rynka hans panna eller skämtet komma hans ögon att lysa, skulle jag, där han sitter i sin hvita hamprock och suger sin trogna pipa, kunna rent af bli kär i honom. Och medan tant med sitt varma leende och sina djupa ögon drar sitt strå till kon-versationsstacken, händer det, att deras blickar mötas, och då tycker jag mig se, hur dessa tyst upprepa den ed inför altaret de för många år sedan svuro hvarandra att obrottsligt hålla.

Aldrig talas det här illa om en med-människa, aldrig framkastas ett hårdt ord eller en elak pik.

Min doktor har rätt: här, om någon-städes, skall jag känna fridens välsignelse. —

Redan första kvällen jag kom talade tant med mig om deras son, som för närvarande studerar vid universitetet,

men snart väntas hem. Det var icke många ord hon sade, men jag tyckte de föllo så tunga, så — innehållsrika. Det tycktes mig, som om hon redan från första stunden li3rst ett så stort förtroende till mig, att hon vågade visa mig sin största skatt. Och sedan har samtalet så ofta sluntit in på honom, som är modrens stolthet och fadrens hopp.

Månne ej dessa båda ord, 'stolthet' och 'hopp', uttrycka skilnaden mellan en mors och en fars uppfattning af sin unga son? Den förra finner honom redan färdig, medan den senare ser honom sådan han kommer att te sig i en framtid. Kvinnan har af naturen den fördelen att äga helt hvad hon äger, men mannen visar alltid hän på enframtid. Månne ej detta gör, att kvinnan ofta är lyckligare än mannen?

Men jag börjar ju rent af filosofera! Låt mig återkomma till mitt ämne! Hvad var det jag nyss skref om? Jo, iåt mig se! Det var om sonen, Erland, som han heter. Det är ett vackert namn. När jag hör det, tänker jag på gamla sagor om drakar och troll, och midt bland dessa odjur spränger en ung riddare fram — det är Erland.

Men trots föräldrarnas beröm är han väl bara en vanlig studentglop, fruktar jag.

Det var ett styggt ord du skref, Gunhild, men det får väl stå kvar på ditt eget ansvar. Du vet nog också hvar det kommer ifrån; det kunna de brustna illusionerna säga dig. Måla allt mörkt, så blir du ej mera bedragen! —

Se bara, hur mycket jag skrifvit i dag! Tänker du bli författarinna, 'Gullet ?

Hvarför använder jag min mans smekord ?

Men kanske det passar bäst här?är en befrielse att skrifva om andra, men en ännu större befrielse att skrifva om sig själf. Jag skall teckna mitt eget lifs drag, och då det sedan står framför mig, skall jag kunna tala till det och säga: "Sådant är du. Hvar-för skänktes du mig?" Då har det blif-vit en verklig motståndare, hvilken jag kan besegra eller — duka under för. — Bland alla dem, som sträfvade efter min hand, var Karl den ihärdigaste. Så ofta han kunde, höll han sig framme, alldeles som om han varit rädd för att jag annars skulle glömma bort honom; han talade med mig om hvad jag fann roande, dansade med mig på hvarje bal så många gånger han rimligtvis kunde utan att väcka alltför stort uppseende och var vid hvarje tillfälle en trogen passupp.

När jag nu tänker på allt detta, ser jag det i ett annat ljus, men då var jag en oerfaren flicka, som kände stolthet öfver att ha 'lagt någon för mina fötter'.

Och så var han — ja, sanningen måste fram för dig, min lilla oskyldiga bok! — han var — löjtnant, och han har sin uniform så öfverdådigt vackert. Jag mins första gången jag träffade honom, när han steg fram rak, axelbred och ståtlig, samt bad att bli presenterad. De andra herrarna i sina svarta frackar sågo så malätna ut i jämförelse med denne unge, rödkindade och klarögde jätte, klädd i blått och guld. Och när han sedan bjöd upp mig till en vals och vi blandade oss i vimlet, tycktes han mig icke dansa, nej, han tog långa steg, som om han sprungit fram, dock alltid i takt, stannade étt ögonblick och tog åter ett långt, spänstigt språng, så att det susade omkring mig, medan hansstarka arm höll mig säkert. Redan efter ett hvarf kände jag mig som invaggad, domnad, viljelös; ljusen dansade omkring mig med ett fördubbladt sken, musiken spelade så oändligt fint sina nyanser och markerade dock så fast sina gungande takter, golfvet fans knappt mera och väggarna försvunno. När vi dansat ännu ett hvarf, kände jag det, som om vi båda voro blott dallrande toner i musiken, och sedan jag kommit därhän, blef hela mitt jag en enda önskan: "Ack, om lifvet vore en sådan

dans! "

Nog hade jag deltagit i baler åtskilliga gånger förut, men när han efter valsens slut, utan att se det ringaste öfveransträngd ut, bugade sig för mig, där jag stod och nästan famlade efter stöd af en fåtölj, föreföll-det mig, som om det varit första gången jag dansat.

Han bodde i den närbelägna staden, men vistades för tillfället hos en vän, en godsägare i granskapet. Det första sammanträffandet följdes af många, många flera. Han gjorde visit i min för-myndares familj, och sedan gick knappt en dag utan att vi sågo hvarandra. Han förlängde sin vistelse på landet, och innan han reste, voro vi — för-lofvade.

Älskade jag honom? En konstig fråga! Jag blef ju ett halft år därefter hans hustru och blef det med fri vilja, med glädje, ja med namnlös glädje. Hur kan jag då fråga mig själf, om jag älskade honom?

Jag vet icke, hvarför jag nu gör denna fråga. Jag anar något, men finner inga ord. Kanhända blir jag senare i stånd till att klara mina känslor. Jag var ju så ensam, jag hade ju hvarken far eller mor, intet riktigt hem, ingen riktig vän. Han skulle bli för mig allt detta. När jag kom ut i umgängeslifvet, hade jag endast en tanke: att snart bli gift. Det var den — jag har redan sagt dig det — som mer än allt annat så tidigt förde mig vid hans sida fram till altaret.

Och så ville jag bli — mor! Tänk att få ett litet väsen, likt en själf, attfostra och bilda, att utveckla och vaka öfver, en liten oskyldig mun, som söker ens egen, ett par små armar, som slå sin knubbiga ring kring ens hals! Först då jag blifvit mor, skulle den fader-och moderlösa få full ersättning för sin ensliga barndom. —

I min förmyndares ögon var partiet mycket ’konvenabelt’. Min blifvande man tillhörde ju en ansedd, om också icke rik familj, var i god tur vid regementet, hade rykte om sig att vara duglig militär samt skulle, som man sade, ’komma att gå långt’.

Några veckor efter sedan jag fyllt 18 år, stod vårt bröllop, och nu började ett lif, som hvarje dag innefattade nya erfarenheter för mig. Hvad som därvid mest sårade mig var, att Karl var så — så — brutal eller hvad jag skall kalla det. Medan vi voro förlofvade, låg en viss skär doft öfver vår samvaro: han använde aldrig vulgära ord, han smekte mig så varligt, nästan akt-samt, han hade en syn på tingen, som värmde mig, emedan den var så mått-full, så verkligt nobel. Men i och med detsamma vi voro gifta, blef han helt annorlunda.

Åh, bröllopsnatten! Får jag skrifva om den, lilla bok? Bröllopsnatten var för mig en rent af vidrig uppenbarelse. Hur tog han mig icke, likasom om jag skulle varit ett gatans flarn, som han rådde om endast några få timmar, hur kysste han mig icke, likasom om han velat ur mig suga ny kraft till ny vällust, hur somnade han icke till sist in tungt som ett djur och såg i nattlampans rosasken ut som en tiger, hvil-ken fått sitt lystmäte!

Och medan han blef min man, susade öfver hans läppar ljud, som uttryckte tillfredsställelse, njutning, ex-stas — smekord, som i mina öron rasslade lika en stormande brunsts fanfarer, men icke passade att användas emot den, som han svurit älska i nöd och lust. Icke ett enda känsligt ord med andlig innebörd, icke en enda mjuk och försynt gest, icke en enda blick af djup och allvarlig kärlek!Kan du undra öfver, lilla hvita bok, att då jag steg upp på morgonen och kastade en blick tillbaka på bädden, jag tyckte, att dess fina battist och konstfulla spetsar smutsats af någonting, hvars namn jag ej kunde finna?

Som sagdt, hvarje dag nya erfarenheter, men af samma sårande slag. Han använde mot betjäningen ord, som stötte mitt vid städade uttryck vanda öra, han kastade liksom på måfå sina smekningar till mig, och när jag nu ville resonera med honom om viktiga frågor, var allt hans intresse borta.

Innan åtta dagar gått efter vårt bröllop, öfverraskade jag smärtsamt mig själf med att fråga: “Älskar han mig verkligen?“ Jag besvarade också frågan, och svaret blef så bittert, att det tvang tårar fram i mina ögon: “Ja, men på det enda sätt, hvarpå han är i stånd att älska“.

Som förlofvade — och det är ju alltid förlofvades sed — sutto vi ofta för oss själfva och bygde luftslott. Det var vid dessa tillfällen jag fann honom haen så nobel syn på tingen. Hade han icke kvar den ännu? Det kunde jag icke veta, ty han gaf mig aldrig tillfälle att pröfva honom på tu man hand. Långt ifrån att han flydde mig, men när jag ville föra samtalet in på allvarligare saker, slog han bort mitt tvifvel, min undran, mina frågor med ett icke alltid så lyckadt skämt, en måttligt rolig anekdot, ett sökt infall, som indirekt sade mig, att han ej var hugad samtala om hvad som låg mig om hjärtat.

Antagligen tyckte han, att jag för ofta kom in på sådana ämnen, hvarför han ville undvika det med minsta obehag för honom, och då hittade han på, att vi skulle ha främmande eller gå på besök hos vänner och anhöriga. 1 följd häraf blef mitt lif snart ett tummel af middagar, supéer, baler och utflykter af skilda slag, och när vi efter dagens ansträngningar slutit oss in i vår sängkammare, sade han sig vara för trött — för att resonera nämligen.

“Äktenskapet är väl sådant“, sökte jagtrösta mig med, ehuru det icke alls stämde med mitt ideal, och jag skulle kanske lefvat i denna resignerade tro, så vida jag ej oroats af en obehaglig förkänsla af en annalkande fara. Jag lade märke till, att Karl under förmiddagarna var nästan butter och tvär och först efter middagen fick litet sol i blicken för att bli dess gladare, ju längre fram det skred mot aftonen. Mitt lynne var ju alltid jämt, hvarför skulle då hans, ehuru vi lefde samma lif, visa dessa växlingar och stegringar?

Ack, jag var ju ett så stort, ett så enfaldigt barn, som ingenting visste om världen!

Då jag jämförde Karl med de unge män, som gästade vårt hus, till största delen officerare som han, tyckte jag mig märka samma förhållande med afseende på dem. När vi företogo en ridtur på morgnarna, voro de strama och fåordiga, när de infunno sig för att spisa middag i en familj, ceremoniosa och afvaktande, men ju längre middagen framskred eller ju längre in på nattendet festliga samkvämet varade, dess skarpare lyste deras ögon, dess starkare klingade deras skratt. Karl var som de - andra. Begärde jag då icke för mycket af honom ?

Det skulle dock icke dröja länge, förrän jag fick klart för mig, att han icke var ’som de andra. Han kunde lägga band på sig i mitt sällskap — han var tvingad därtill af hänsyn för mig — men hur betedde han sig, då mina oroliga ögon ej mera sökte hans njutningslystna? Jag fick erfara det en dag eller, rättare sagdt, en natt, så ohygglig, att den aldrig går ur mitt minne.

Vi hade varit gifta i tre månader, då Karl började sin tjänstgöring å den en mil utanför staden belägna mötesplatsen. Så ofta han kunde, red han in för att hälsa på mig, och om söndagarna åkte jag i sällskap med andra officersfruar ut till lägret för att spisa middag med våra män och deras kamrater. Denna tid blef en verklig hvila för mig, ty jag slapp nu den ansträngande serien af oupphörliga fester, hade

I

27tid att följa med litteraturen, att sköta mina blommor, med ett ord, att återfinna mitt nästan drunknade och kväfda

jag.

Nå väl, några veckor hade glidit bort på det mest idylliska sätt. En julikväll befann jag mig i ’min’ sängkammare. Dagen var mycket varm; jag hade strax efter supén med glädje dragit fördel af min ensamhet och aftagit min klädning samt satt nu i en luftig peignoar och njöt af svalkan och en utmärkt hok, då jag i en hast for upp vid ljudet af stormande hästtraf på gatan. Det tystnade utanför vårt hus. En häftig ringning — en dörr, som slogs upp — några korta befallningar till betjänten rörande hästen — och in i min sängkammare steg — Karl.

Han sluddrade något, som skulle vara en hälsning, skyndade osäkert fram och kysste mig, kysste mig så förolämpande lidelsefullt, så. brutalt djuriskt, att jag reste mig upp och gjorde en afvisande gest.

Han var brännande röd. Hans ögonhade en blackt skimrande glans. Han mumlade, att han icke längre kunde vara mig förutan, att vännen Sans gêne’,

— såsom en af hans kamrater kallades

— i dag hade firat sin födelsedag med en ’väldig’ middag, att han var trött, att han fått permission till påföljande dags afton, att det var så varmt ute — osammanhängande, ryckvist framstötta meningar, som tydligt angåfvo, att han var berusad.

Då grep mig en skräck, som jag aldrig förr känt. Jag ville rusa till ringklockan, ropa på hjälp, kasta mig ut genom fönstret.

Den, som jag kallade min man, rag-lade mig allt närmare.

Hur skulle jag kunna undfly honom?

Men skandalen — skandalen?

Jag försökte tillbakahålla honom med några ord, hvilka skulle tydas som skämtsamma, men som stapplade fram

lika halta barn öfver glanskis.

Jag bad honom, jag besvor honom

— intet hjälpte.

Jag gjorde motstånd.Då hände det förfärliga: i mitt eget hus, vid min egen härd, i mitt innersta heliga skändades jag — ja, jag skrifver skändades — af en rusig man, som slet min lätta dräkt i trasor och behandlade mig så som fordom råa soldater med vapen i hand tagna städers kvinnor. —

Han vacklade halfafklädd till bädden och somnade genast.

Jag släpade mig fram till dörren och riglade den — ingen af betjäningen skulle på morgonen se all denna förödelsens styggelse — och sjönk sedan kraftlös ned.

Jag var ej sanslös, och jag sof icke; jag visste hvar jag var, men intet mera. —

Solen trängde in i rummet, när jag åter började tänka. Jag låg på bädden. De värsta spåren af nattens strid voro undanröjda.

Bredvid mig hvilade ingen. Min man var borta.

4.

^£vad jag i går berättade upprörde mig så, att jag ej kunde somna i natt. Jag måste taga en stor dosis morfin för att domna bort och glömma mitt elände. Men jag kände mig dock ovanligt stark, när jag vaknade. Som vanligt hade jag låtit den friska fjälluften hela natten strömma in genom de öppna fönstren.

H vil ken helande kraft finnes ej fördold i dess svala fläktar! —

Dock kostade det mycket på att skrifva gårdagens bikt. Jag måste hvila mig litet samt återgår därför till min nuvarande omgifning.

Vårt lefnadssätt är regelbundet, men icke enformigt. Efter frukostkaffet taga

I

31tant och jag en promenad utefter vägarna, slå oss sedan...ned på yerandan, hvarifrån vi ha en härlig utsikt öfver den strida älfven och de höga fjällen, som förtona i blått i fjärran, och så lämnas jag ett par timmar ensam, då jag får syssla med hvad jag vill, medan tant, som är mycket huslig, ser efter, hur den inre ekonomien skötes. Högtidsstunden på dagen är då vi på verandan intaga kaffet, ty medan vi spisa middag, kommer posten, och då vi träda ut, ligger den där, bref och tidningar, och väntar på oss. Då få vi nyheter att samtala om.

På eftermiddagen mottaga vi besök af närboende familjer, men de gamla besvara högst sällan denna artighet, och jag för min del har en gång. för alla sagt ifrån, att jag ej går bort. Om kvällarna sitta vi sällan länge uppe, trots nätterna äro så ljusa, ty farbror har för sig, att det icke är hälsosamt för mig, och det har han nog rätt i.

Tant Sandra — förkortadt af det storståtliga namnet Alexandra — blir migför hvar dag allt kärare. Förut har jag hört personer öfverlägset tala om prästfruar från landet', men är hon representant för dem, så må jag säga, att de utgöra ett utmärkt slägte. Någon ’fin' uppfostran har hon ju ej erhållit — och väl är det! — men lifvet har bildat henne på ett så praktiskt och mångsidigt sätt, att jag tycker hon är en lefvande “Fråga mig om allt!“ Detta skulle dock icke alls ha tjusat mig, så vida hon ej med denna mångbepröfvade husmoderlighet och världserfarenhet parade någonting ungdomligt svärmiskt — ja, rent af oskuldsfullt, som till en början gjorde mig nästan brydd. Icke som skulle hon vara okunnig om människornas låghet och världens ondska — långt därifrån! — men allt hvad hon säger genomskimras af en sådan tro på lifvet, ett så osvikligt hopp, en så oaflåtlig förtröstan, att hon synes mig kunna laga allt som brustit och göra helt allt som krossats. Jag tror mig nu veta hvad som förmått på detta harmoniska sätt löda hennes väsen samman — detär religionen, utan fraser och åthäfvor, en religion, som hennes ädle man ledt henne fram till.

Hvad de äro lyckliga, dessa båda! Aldrig en handling i vrede, aldrig ett ord i ondska, ja, icke ens en skugga af

någonting upprördt och stormigt. Deras vilja är en, om också deras åsikter ibland äro olika. De måste helt säkert älska hvarandra ännu. När de följa hvarann med ögonen, utan att den ene vet af den andre, synes det mig, som skulle deras blickar vara själiska smekningar, innehållande tack för hvad som varit och hopp om hvad som skall komma. —

Efter middagen lågo som vanligt href och tidningar vid kaffebrickan, när vi gingo ut på verandan, och tant skyndade med en ovanlig liflighet ditfram, ty hon väntade bref från Erland.

Mycket riktigt! Där låg det, adres-seradt till henne, och med en ursäktande blick bad hon mig servera kaffet. Hon hade nu på en vecka ingenting hört från honom och vore angelägenatt veta, om han icke skulle komma hem snart.

Jag serverade kaffet och ögnade sedan i en tidning, men kunde icke undgå att då och då kasta en blick på henne, medan hon läste brefvet. Ett mer lyckligt ansiktsuttryck har jag förr knappast sett. Moderskärlek, stolthet, beundran flögo i snabba och sammangjutna skiftningar öfver hennes ansikte, och när hon slutat, lät hon brefvet glida ned mot knäet, slog upp ögonen och utropade, medan hennes blick fuktades af tillbakahållen rörelse:

— Ack, Erland, hvad den gossen gör mig lycklig!

Därpå räckte hon brefvet till prosten och sade:

— Läs, pappa! Läs det högt, så att också Gunhild får höra hur vackert det är. Hon är ju för öfrigt som barn i huset!

Prosten lät nu sin nyss tända pipa sjunka, lade bort sin tidning, hvarur han annars brukade läsa upp spridda, intressanta stycken för oss, gaf mig en

 —skälmsk blick, som sade: “Hör bara på, hur svag lion är för honom!“ medan dock hans eget belåtna leende angaf detsamma, och läste sedan med en ton, som jag aldrig hört honom använda vid predikningar:

Älskade föräldrar!

Terminen är slut för åtta dagar sedan, men ännu ligger jag kvar här, ehuru jag mycket längtar hem. Som jag skref i förra brefvet till pappa, är anledningen därtill den, att jag först ville tentera i fornnordiskan, innan jag lämnade universitetsstaden, men det har dragit ut på tiden längre än jag tänkte. Nog har jag läst flitigt, men våren har i år varit en så svår frestare. Den har aldrig förr varit så vacker, och den har alltför ofta lockat mig ut i skog och mark. Emellertid hoppas jag hinna med mitt pensum till om onsdag och så får jag tentamen när som helst för den hygglige professorn, som står till tjänst äfven under mellanterminerna. Och så reser jag hem!;

Det som nu kommer bör endast mamma läsa — pappa är så prosaisk! — och det handlar om — våren. Ja, när jag nu vecka efter vecka uppskjutit min tentamen, så föll i dag den tanken på mig: “Kanske mamma tror, att jag är ute och svirar och lefver, och att jag därför kommit efter. Kanske hon är orolig öfver mig och rädd för att jag råkat på sned!“ Först log jag åt den tanken, men strax därpå fann jag den mycket sannolik, och därför vill jag nu berätta någonting för mamma, någonting om våren.

Jag märkte dess makt först för omkring en månad sedan, då jag en förmiddag satt och läste. Det kom i ett ryck. En rödstjärt slog en drill utanför mitt fönster — det var alt, och ett tu tre steg jag upp, såg, hur solen lyste därute, hur rabatterna började grönska, hur ett par fjärilar lekte kring en maskros. Det var nog för mig. Jag kunde ej läsa mera; jag slängde hoken och gick ut, ut bland en knoppande natur, som visade mig tusen under.Så skedde dag efter dag, och ju mer jag vistades i det fria, dess mer lockade det mig. Ja, för att mamma skall få en fullständig ’bekännelse’ — mamma har ju alltid varit van att taga emot mina förtroenden — så kom snart ett nytt moment till mina naturbetraktelser. Först såg jag endast natur, men snart prasslade det i de nakna grenarna, sjöng i bäcken, dallrade i solskenet, låg bakom allt hvad jag såg en sällsam makt, jag vet ej hvem, hvilken var färdig att när som helst träda fram. Om jag hade stått i ett rum af en våning och haft denna känsla, så skulle jag nästan varit

tvingad ropa utåt tamburen: „Men stig då för all del in! Hvad väntar ni väl på?“, men hvem skulle jag väl kunna ropa på härute i Guds fria natur, om ock jag hörde tissel och tassel från alla håll?

Till sist föreföll det mig, som om jag sökt någon, och jag tittade ofta till höger och vänster i hopp om att upptäcka den väntade. Det var märkvärdigt — den väntade påminde mig om dig, menhon skulle vara yngre, högre och smärtare och dock ha ett vekt leende kring sina läppar och djupa, trofasta ögon — alldeles som du; för resten finge hon se ut hur som helst — endast hon vore den väntade.

Kära mamma, du tycker kanske, att det där är bara romangriller eller hvad man kallar det, men du vet själf, hur det kändes ibland, när du var ung. Ty att det står i förbindelse med ungdomen, det är då alldeles säkert. —

Emellertid har jag nu talat om för dig, hvarför min tentamen försenats. Jag har dock icke varit ute och gått jämt, utan också läst dessemellan, och därför har jag snart slutat mitt arbete och kommer hem, som sagdt. Jag riktigt längtar hem. Hvad ni hör ha vackert däruppe nu!

I brefven till mamma skrifver jag aldrig om pengar, men om någon dag skall farsgubben få ett bref med tablå för terminen samt uppgift på hur mycket jag äskar’ för att skiljas från’alma mäter utan att behöfva vara rädd för att jagas af björnar’ däruppe.

Med de hjärtligaste hälsningar tecknar jag

Eder son Erland.

P. S. Det var sant, mamma skref i ett af sina bref om en ung fru — jag hittar i en hast icke på brefvet, där namnet står — som bor hos eder. Hoppas det är en treflig människa, som man kan få något sällskap af.

D. S.

Efter uppläsningen af brefvet utbytte de båda gamla ett förtjust ögonkast.

— Hvad världen leker för honom, sade tant och vek försiktigt ihop brefvet, som prosten räckt henne.

— Inte så helt och hållet, skämtade denne; han tänker ju också på pengar. —

Sedan tant och jag gjort en liten promenad, bad jag henne få låna bref-vet upp på mitt rum, så att jag finge läsa det än en gång. Naturligtvis fick jag det genast.

Innan jag gick upp, frågade hon mig, om jag sett Erlands porträtt, och då jag, som sanningen var, sade, att jag nog sett det, men icke mindes, hur han såg ut, förde hon mig in i förmaket och slog upp ett tjockt album samt pekade glädjestrålande på den matta bilden af en mager studiosus med oklippt hår och illa knuten halsduk, ett vanligt, ointressant ansikte.

— Ser du, så vacker han är, hvi-skade hon och for med smekande hand öfver de matta dragen. Och ändå har han växt till sig betydligt, tilläde hon. Porträttet togs strax sedan han blifvit student och se’n dess har han varit två terminer vid universitetet.

Jag log i mitt inre åt allt hvad moderskärleken kan se hos sin älskling, gick upp till mig och läste brefvet en gång och en gång till. Jag tyckte det blef vackrare, ju mer jag fann bakom dess rader. Så skref jag af det, på det*

att du, min lilla dagbok, också skulle få njuta af det.

Men på kvällen, innan jag somnade, gret jag.

Såsom han hade ju också jag sett efter en väntad — och hvem hade jag fått?7K7K7K7K7KzK7K7I\

z\?/\?z\iz

5.

återgår jag till min egen sorgliga historia.

När jag vaknat upp ur min dom-ning och märkt, att Karl var borta, greps jag nästan af förtviflan. Hade han

lämnat hemmet för alltid? Rest bort? Skjutit sig? Medan jag klädde mig, darrade mina händer så, att jag blott med svårighet kunde knäppa klädningslifvet, och mina ben böjde sig under mig, medan jag gick omkring och ordnade i rummet för att omsorgsfullt utplåna de sista spåren af nattens kamp.

Det klack till inom mig, när jag steg inom matsalsdörren och fann — Karl vid frukostbordet. Han hade rekvirerat sill, höll på att taga sig en sup och var flammigt röd i ansiktet, men blossade upp ännu mer, när han fick syn på mig.

Han reste sig och skyndade fram till mig, gaf mig en lätt kyss på pannan och sade med en stämma, som jag aldrig förr hört så vek:

— Förlåt mig, kära Gullet! Middagen i går var alldeles för blodig.

Det var längese'n jag känt mig så glad som då. Visst ville jag förlåta! Och jag smekte honom i gengäld, tog plats jämte honom vid bordet samt talade om likgiltiga saker.

Hur märkvärdigt är ej kvinnohjärtat! Efter detta förfärliga uppträde älskade jag Karl mera än förr. Hur förklara detta? Jag har frågat mig själf otaliga gånger hvarför, men har ej fått skymten af ett sannolikt rätt svar.

Om en starkare känsla af att vara fästad vid honom kommit senare, skulle jag kunnat förklara den därmed, att han allt sedan denna natt var hänsynsfull och eftergifvande, men nu kom deni och med detsamma jag vaknade upp ur min dvala och innan jag anade, att han hädanefter skulle söka uppträda till sin fördel. Om han då hade lämnat mig, skulle jag kanske kommit att lida däraf hela mitt lif.

Äktenskapet är så underligt. Man kan säga om två personer, att de gifte sig och sedan blefvo skilda, naket och helt sant, men om dessa båda själfva skulle skildra sin giftermålssaga, hur oändligt många skiftningar af kärlek och hat, strider och försonanden, samförstånd och gåtfullhet, klarhet och dunkel skulle ej då få form! Jag tror, att kärleken kan dö många gånger, men att den lika många gånger kan pånjiJfödas., Och den kan dö af för mycken sällhet och den kan pånyttfödas af for stora kval. Är icke detta motsägelser? —

Som sagdt, Karl blef älskvärdare än förut. Tydligen skämdes han öfver sin brutalitet och var själf rädd för, att vilddjuret inom honom åter skulle vakna, i fall han ej vöre försiktig. Under hela den öfriga delen af sommaren såg jaghonom aldrig berusad, och i sitt uppförande mot mig hade han inlagt ganska mycket af fastmanstidens höfviskhet.

Hvad under då, att jag på allt sätt sökte vedergälla honom för alla dessa ansträngningar ? Sanningen att säga fingo vi en andra förlofningstid, som jag för min del tyckte mycket mera om än den första, ty jag hade för mig, att jag nu förstod honom bättre.

När han återvändt från sin tjänstgöring på mötesplatsen, visade sig också hans eftergifvenhet däri, att han lät mig ordna om vårt hem i en lugnare stil. Vi voro icke så ofta borta och sågo ej heller så mycket främmande. Han tycktes också finna mera glädje i mitt sällskap nu än förr, och vi kunde sitta långa stunder och samspråka om allt möjligt, utan att han såg bunden eller besvärad ut.

Nu börjar det farliga i min historia.-Skall jag våga anförtro det åt dig, min lilla bok? Skall jag, en kvinna, bruka en penna för att omtala hvad en kvinna aldrig omtalat?Men jag skrifver ju blott för mig själf!

Lilla bok, vill du ej bli min kära bok? Jag har ingen annan att förtro mig till. Om jag skulle omtala mitt dystra öde för människorna, skulle kanske en del förakta mig, en del afsky mig, de allra flesta undvika mig. Jag vet, att jag är rik, och männens beundrande blickar ha sagt mig, att jag behagar dem.

Jag är en skön och rik spetälsk.

Store Gud, hvilket öde har du ej utsett åt mig!

Om människorna kände min hemlighet, skulle de vända sig bort ifrån mig, men du, lilla bok, vänder alltid lika beredvilligt dina hvita blad upp mot mig, och om jag också kommer att rista fruktansvärdt giftiga runor i ditt ansikte, skall du dock aldrig klaga. Därför skall du få mitt förtroende, du skall bli min kära vän, och vi skola

gråta tillsammans, gråta öfver ett lif, som aldrig i denna värld skall få smaka lyckan. Hör du: aldrig! —Karl rökte mycket, ja, så mycket, att han fick utslag på munnen. Jag ban-nade honom ofta för hans tobakssvag-het. Han lofvade att bättra sig, i synnerhet sedan jag skämtat med honom och sagt, att jag snart hos cigarrhandlaren i hörnet kunde få köpa hans kyssar, så tobaksimpregnerade voro hans karesser. Hur han bolmade och rökte, och hur han smekte och kysste mig, så fick också jag ett märke på munnen, en liten röd kvisla, som jag fåfängt badade med amykos och skötte om med munplåster. Den ville ej gå bort. Karl skrattade och sade, att jag hade fått den därför att jag kysst honom för mycket, och jag brydde mig icke vidare om den envisa pricken, som för öfrigt icke syntes, när jag bäddat in den i ris-puder.

Jag hade fått annat att tänka på. Jag skulle bli mor.

När jag visste att så skulle ske, fylldes hela mitt väsen af en djup och stilla glädje. Jag, den fader- och moder, lösa, skulle få ett barn! Jag skulle snarti mina armar vagga ett väsen, en son eller dotter, som skulle gifva mig full ersättning för min ensliga barndom, och denna lilla varelse skulle sedan stulta bredvid mig, gå säkert, träda upp som blomstrande yngling eller dansa fram som strålande ungmö, bli kraftig man eller fullmogen kvinna, få i sin ordning barn och låta mig som stammoder sola mig i kommande ätters lifsglädje! Hur trång var ej världen förut för mig, och hur oändligt stor tedde den sig icke nu på en gång!

Då jag anförtrodde Karl mina förhoppningar, blef också han glad, men icke på samma sätt. Han sträckte på sig och antog en stolt min.

Fadersglädjen är nog mycket olika modersglädjen.

Något inträffade dock, som betydligt stämde ned min glädje. Min förr så starka hälsa var icke mer densamma. Det onda var icke lokaliseradt, men i hög grad kraftnedsättande. Ena dagen hade jag feber, andra dagen hufvud-verk, tredje dagen nevralgiska smärtor.Dock sökte jag hålla humöret uppe och tröstade mig med, att det gälde en obetydlig åkomma, beroende på en lättare förkylning.

Vecka gick efter vecka, utan att någon förändring till det bättre inträdde.

Den kritiska stunden nalkades, då alla krafter behöfdes så väl.

Vore det icke skäl i att tala med regementsläkaren, han, som skött mig, då jag som barn gick igenom både mess-ling och gulsot samt dessutom sedan många år var läkare också i mina svärföräldrars hus ? Jag frågade Karl härom, men han delade icke min åsikt. Han hade under senare åren blifvit mycket god vän med den nye bataljonsläkaren, och denne skulle upptaga det illa, i fall han icke blefve anlitad i detta fall. Utan vidare gaf jag med mig.

Doktorn tillkallades. Både han och Karl kappades om att göra sig roliga öfver min fruktan för att bli sjuk. Den unge läkaren var en angenäm sällskaps-karl, som med lätt tunga och afrundade gester förde konversation med damerna,men hade äfven rykte om sig att vara mycket skicklig samt hade gjort en hel del lyckade kurer. Den obesvärade ton, hvari han efter en kort undersökning talade om min ’opasslighet’, samt den tveklösa raskhet, hvarmed han åt mig utskref ett recept på kinasalt m. m., lugnade mig fullkomligt. Visserligen gick jag icke mera ut, emedan jag tyckte mitt väntande tillstånd gjorde mig obekväm därtill, men då jag kände mig dålig, tog jag ej som förr tillflykt till bädden, utan höll modet uppe, hvilade på en chäslong och tröstade mig med att jag snart skulle bli frisk.

Men hur lätt jag än tog min åkomma, kunde jag dock ej undgå att märka, att jag blef allt svagare. En morgon hade jag en så konstig smak i munnen och frukostkaffet sköljdes ned med en känsla af faddhet, som betog mig all njutning af dess arom. När jag kommit tillbaka till sängkammaren, hvarest jag, klädd i en lätt morgondräkt och tofflor, vanligen tillbringade min dag, tog jag en handspegel och såg efter, i fall jagskulle kunna upptäcka någonting i munnen. Knappt hade jag kastat en blick däri, förr än jag nästan vacklade baklänges: uppe i gommen såg jag tydligt en stor, röd fläck, som för tungan kändes upphöjd och hudlös.

Min sjukdom skulle sålunda få nya former.

Utan uppskof meddelade jag Karl min upptäckt. Han endast log, men litet ansträngdt, efter hvad jag kunde se, och sade, att den hade ingenting att betyda. Jag lät dock icke påverka mig däraf, utan skickade efter doktorn, hvilken genast infann sig. Jag lade märke till hans något oroligt forskande min, medan han undersökte det nya symptomet, men strax därpå var han sig åter lik samt färdig att skämta öfver det hela. För tillfället ville han icke ordinera någonting, sade han, utan skulle vänta för att se, hur saken stälde sig.

Han lämnade mig och gick med Karl, som bjudit honom på whisky och vatten, in i dennes rum.

Jag lade mig på min nu så välbe-kanta cliäslong och försökte läsa en bok, men kunde ej följa med i den. . Hvad var det för en konstig sjukdom jag rå-* kat ut för‘?

Nu sträckte jag tungan upp mot gommen. Hvad det kändes obehagligt! Ard-got hjälpmedel skulle jag väl i alla fall nu genast kunna få af doktorn. Kanske han ännu sutte kvar hos Karl, och då vore det ju ej för sent att attackera honom.

Jag stack på mig tofflorna, som jag i mitt ot3rglade begär efter frihet strukit af mig, knöt nattdräkten fastare omkring lifvet och gled fram genom våningen till Karls rum, som låg längst bort.

Just när jag sköt upp dörren, hörde jag honom yttra med ovanligt hög röst:

— För hundrade gången försäkrar jag dig, att jag aldrig haft det!

När han såg mig komma in, reste han sig till hälften, samtidigt som han rodnade djupt och kastade en orolig blick på doktorn, hvilken satt midt emot honom. Denne sade ingenting, menblef mycket beskäftig med en vichy-flaska.

♦ Det var kanske först senare jag såg deras miner så tydligt, men jag skildrar dem som jag ser dem nu.

Jag bad om ursäkt för att jag möjligen stört deras samtal och omnämde hvarför jag kommit. Doktorn, som såg min oro, var genast färdig att göra mig till viljes.

— Hvad var det du aldrig hade haft, Karl, frågade jag, när jag med det nyss erhållna receptet i hand stod färdig att lämna rummet.

— Hvad jag aldrig haft, motfrågade han likasom för att vinna tid. — Illusioner naturligtvis, tillfogade han strax därpå med ett kort skratt, som jag nu tycker lät framtvunget.

— Doktorn och jag, fortsatte han,

medan han likasom vädjande vände sig till denne, talade om-----------

— Förlåt, sade doktorn och steg upp. Jag har suttit här alldeles för länge och ber nu att få aflägsna mig.

Han gick.När jag en stund därefter åter hvi-lade på min chäslong, kunde jag icke annat än tänka på Karls ord:

— För hundrade gången försäkrar jag dig, att jag aldrig haft det!

6.

^"£ela naturen står nu i sin nyskapade fägring, ooh jag ville så gärna försjunka däri, men jag kan det ej. Mitt eget olyckliga öde tecknar sig för mig i mörka drag, och jag följer på nytt dess linier och jag lider det om och om igen. Det sticker och rister i mitt hjärta, medan pennan flyger fram öfver papperet. Men jag måste fortsätta — tills jag nått slutet. —

Kanhända tycker du, lilla kära bok, att jag för utförligt skildrar min sjukdom. och du kan ha rätt i din anmärkning, men jag kan ingenting göra däråt. Af mitt martyriums hundra facer gerjag ord endast åt tio. Vill du väl missunna mig denna bittra tröst? —

Sjukdomen gjorde oerhördt snabba framsteg. Mina nevralgiska smärtor stegrades, febern släppte mig sällan, jag magrade märkbart, och fläckarna täckte hela gommen. Doktorn kom trots detta sällan. Jag bad min man sända efter regementsläkaren, som så väl kände min kroppskonstitution, men denne hade tjänstledighet och var bortrest för flere veckor. Jag tyckte mig vara öfvergif-ven af både Gud och människor. De väninnor, som besökte mig,

beklagade också min svåra barnsäng, men någon hjälp kunde de ej gifva mig.

Och så skulle jag snart bli mor! Jag räknade dagarna, jag räknade timmarna, fast jag var så svag, att jag knappast kunde lyfta min hand ifrån sängtäcket. Jag hade gladt mig så mycket åt att själf få amma mitt barn, men detta var nu otänkbart. Jag bad Karl skaffa en amma, och någon dag därefter omtalade han för mig, att han gjort upp med en stark och frisk arbetarehustru, som voresynnerligen lämplig, ehuru vi vore nödsakade att låta henne taga sitt eget barn med i huset.

Sedan jag ordnat om detta, mins jag ingenting af hvad som passerade under en lång tid, åtminstone är det ingenting som kan skildras med ord.

En natt blef jag mor, men när de lyfte upp min son mot mig för att jag skulle få se honom, voro mina ögon så fördunklade, att jag ej kunde urskilja hans drag, och mina armar så svaga, att jag ej kunde omfamna honom.

Åter gingo några veckor, hvarunder jag låg likasom i dvala. Då föll en dag den tanken på mig, att jag skulle dö. Dö från min son, som Gud nyss skänkt mig? Denna tanke föreföll mig så förfärlig, att jag icke kunde tillbakahålla min klagan. Amman, som satt bredvid mig, skyndade att lägga mitt lilla barn i korgen samt böjde sig ned öf-ver mig och frågade deltagande, om hon kunde på något sätt lindra mina plågor. Då slog mig på en gång en tanke, som jag genast följde. Jag bad henne upp-Söka regementsläkaren samt bedja honom komma hit utan en minuts upp-skof.

Hon trodde mig döende och lydde mig.

Några minuter därefter stod min gamle faderlige vän vid min sida.

Karl hade blifvit underrättad af betjäningen om besöket och infann sig några ögonblick därefter. Jag såg dem båda vid min bädd. Sedan amman blifvit aflägsnad, berättade jag för den gamle läkaren hvad jag lidit.

Aldrig förr hade jag sett honom så allvarlig, så gripande allvarlig. Då och då nickade han på hufvudet likasom för att bekräfta, att han uppfattade mina flämtande ord, och då jag slutat, gaf han Karl en lång blick. Han såg tvärs igenom honom, jag tyckte då med beklagande, men jag vet nu, att det var en helt annan känsla, som gnistrade fram i hans ögon.

Därpå gaf han honom likasom en vink och de lämnade rummet.Jag hörde sedan af amman, att de haft en lång öfverläggning.

De gamla medikamenterna togos bort, och nya kommo i deras ställe. Och hvil-ket under! Knappt hade en vecka gått, förrän min nevralgi var borta, min feber nästan omärklig och min gom läkt. Jag återfick min aptit och mitt hull kom tillbaka.

I samma mån som mitt kroppsliga välbefinnande växte, återvann jag min själiska jämvikt.

Kanhända jag till och med skulle blifvit glad som förr, så vida jag ej erfarit någonting, som på en gång bröt ned mig.

Förut hade jag sett min lilla son likasom genom en dimma, men ju starkare jag själf blef, dess starkare blef ock min syn.

Aldrig glömmer jag den dagen, då jag kände mig kraftig nog att lämna bädden och under ammans tillfälliga frånvaro raglade upp oeh fram mot korgen, hvari den lille låg.

Jag föll på knä och tog bort detmjuka täcket, som skylde hans kropp. Jag ville njuta af modersglädjen, jag ville smeka hans späda lemmar och trycka honom till mitt bröst.

Men hvad såg jag? Ett brunt ben-rangel, en rosslande skugga låg fjäder-lätt i den lilla bädden.

Han såg upp. Men det fans ju ingen själ i dessa ögon!

Jag förde honom till mitt bröst, men han hade knappt öppnat munnen för att på grund af naturens aldrig svikande instinkt förskaffa sig näring, förrän han släppte sitt svaga tag, åter slöt ögonen och föll tillsammans.

Då kom på en gång en rysning, som föddes i nacken, följde ryggraden och isade genom alla mina leder.

Jag kände, hur mitt hår började likasom krypa, hur mina anletsdrag förvredos. Jag skrek till, släppte mitt arma barn och sjönk sanslös ned till golfvet.

Jag visste nu hvad fasa ville säga.

Du kära bok, du vill nog icke höranågon berättelse om min lille sons dödskamp, i fall man så kan kalla hans slut. Han somnade in, han som aldrig varit vaken, och som kanske aldrig skulle blifvit själiskt vaken, äfven om han nått mannens år!7.

son gick bort. Mitt lifshopp slocknade.

Af hvilken sjukdom dog han?

Stod hans sjukdom i förbindelse med min?

När han icke kunde räddas, hvarför blef då jag ryckt undan döden? Och med ens?

Nu växte en ny känsla upp inom mig. Jag blef misstänksam.

När den gamle läkaren konstaterade mitt snabba tillfrisknande, när han riktade sina ord till Karl, när denne gjorde någon anmärkning af än så obetydlig natur, när mina väninnor, som kommo på besök, uttalade sig om mitt tillstånd — vid alla tillfallen och mot alla gafj&g iioga akt 'på oi*d, mirler och blickar.

En dag kom jag att närmare skärskåda de flaskor och askar, som inne-höllo de för mig så hälsobringande medlen, samt märkte till en början ingenting egendomligt, men till sist blef jag varse, att någonting fattades på deras etiketter. På dylika brukar ju utom läkarens namn också stå den sjukes, men här fans icke ett spår af mitt namn. Hvarpå kunde det bero?

Hvad för slags läkemedel var det? Namnen voro så otydligt skrifila, att de vållade mig mycket bryderi, men till sist fick jag ihop en stafvelse här och en stafvelse där.

När jag blef så stark, att jag kunde vara uppe, skyndade jag, sedan min man aflägsnat sig, in i hans enskilda rum, bland hvars böcker det fans ett konversationslexikon, och så började jag stafva och tyda till nyes, stafva och tyda och slå upp ord, tills jag fann ett och annat, som vägledde mig.

Min medikamentslista var ganskalång, men livilka ord än funnos där, nog voro de i konversationslexikonet alltid förbundna med ett annat ord — hvilket, vill jag ej säga.

Det sprang en gnista ljus fram i natten. Jag famlade, men var på rätt väg.

Mitt tillfrisknande gick raskt. Vi återinträdde i våra gamla vanor. Karl bibehöll sitt vänliga och försynta sätt. Till det yttre var allt som förut.

Min plan var uppgjord, men den skulle utföras med all kvinlig slughet, utan öfverilning, utan påtaglighet. Den gamle doktorn var ej den förste som fick besök af mig, när jag erhållit till-låtelse att gå ut, ehuru det var kring honom som mina planer länkade sig.

Till höger och vänster komplimen-terades jag för mitt friska utseende och jag låtsades se så glad ut som förlusten af mitt barn kunde tillåta mig.

Det var icke utan att jag blef litet skådespelerska.

Först var jag betänkt på att gå till bataljonsläkaren och utan vidare begäraklarhet af denne, ty han var ung och lättare att öfverraska, då däremot min senare läkare var gammal och på sin vakt. Jag skulle kanske också satt denna plan i verket, så vida ej Karl och jag mött honom en dag och jag till min stora förvåning, att icke säga något mera, märkt, att han hälsade ytterst reserveradt på Karl, ehuru han strax därpå hjälpte upp denna för mig oförklarliga kyla genom att låta sin hälsning på mig åtföljas af ett sympatiskt leende. Hvad hade passerat mellan dem ? Han förekom för öfrigt aldrig mera i vårt hus, och jag saknade mod att tvinga mig på en, som syntes vilja

vara en främling för oss.

Nej, senare hade jag räknat ut det mycket bättre och mycket — säkrare. Sedan jag visat mig ute några dagar, gick jag upp till regementsläkaren och tackade honom för den omsorg han ägnat mig under min sjukdom. När han af artighet lät samtalet glida in på hvardagliga saker, svarade jag i samma stil, men lät ej därför tiden gå förlo-rad. Mina nu så skarpa blickar foro spanande längs efter hans långa bokhyllor samt stafvade ryckvis ihop titlarna på böckerna — då jag så kunde. Om en tredje person, hvars närvaro varit mig obekant, sett mig, medan jag samtalade med läkaren, skulle han funnit mig vara en högst egendom-domlig företeelse, ty under det att mina läppar talade om väder och vind och mina blickar noga passade på att möta den gamle läkarens, flögo de, då doktorn icke såg på mig, från skåp till skåp, från hylla till hylla.

När jag steg upp och tog afsked, visste jag så mycket, att jag kunde an-gifva det fack i den pedantiskt ordnings-älskande läkarens bibliotek, hvarest det af mig sökta måste finnas.

Nästa gång jag kom till honom var det för att begära morfin, emedan jag påstod mig icke få sofva. Jag låtsade då bli högeligen intresserad af ett instrument, som just låg nedanför den hylla, hvarest 'mina' böcker funnos, och hann under banala utrop och frågor seganska mycket, men icke allt hvad jag behöfde. Påföljande besök förorsakades af en envis hufvudvärk, o. s. v.

Trots att jag arbetade af alla krafter med mina ögon, måste jag göra fem besök, innan jag fann, att den bok, som skulle gifva mig upplysning i min mörka natt, en bok, som hette “Äktenskap och“ — — någonting annat, var undanstuc-ken längst till vänster tätt invid hyllans sida.

Nu visste jag nog. Det återstod att handla.

Midt emot regementsläkarens bostad låg ett konditori, som skulle gagna mina syften. Klockan 1 på eftermiddagen åkte han alltid ut på sjukbesök. Klockan en kvart före denna tid var jag uppe hos honom några minuter och fick ett recept för någon uppdiktad åkomma. Därpå gick jag tvärs öfver gatan till konditoriet, bestälde en för-friskning och satte mig spejande bakom fönstergardinen.

Fem minuter efter sedan han åkt bort ringde jag på hos honom, ochJohanna, den gamle ungkarlens trotjänarinna, öppnade. Hon kände mig mycket väl och tog emot mig med sitt alltid vänliga leende. Nu dukade jag upp en historia om, att jag förlorat en väska med silfverlås, som jag sällan brukade bära, men just denna dag haft med mig, och bad att få se efter, om jag ej händelsevis lagt den ifrån mig i doktorns mottagningsrum, hvarest jag ju varit för en stund sedan. Icke af misstrogenhet, men af gammal vana att ge akt på besökande följde hon mig ditin.

Jag hade beräknat detta, hvarför jag med väl spelad otålighet i rösten sade:

— Snälla Johanna, jag har ganska brådtora. Sök i den mörka tamburen, som Johanna känner så väl till, medan jag söker här! Kanske jag hängt upp väskan där.

En half minut därefter var hon tillbaka hos mig, men då hade jag redan boken gömd under min kappa. —

När jag kom hem, sade jag, att jag var illamående, att jag icke skulle kommaned till middagen samt att jag icke ville att någon, icke ens min man, skulle störa mig. Därpå reglade jag dörren samt satte mig att läsa.

Det finnes många olika sätt att läsa, men månne någon förr läst såsom jag läste den boken?

Min tanke var så sällsamt klar. Jag tyckte, att jag förstod allt, fastän det förekom så många främmande ord på hvarje sida. Bokstäfverna voro icke svarta, men röda, då däremot papperet var svart. Bladen brände och siffrorna dansade. Själfva boken var tung, som vore den gjuten af järn.

Men hvad var detta allt mot de scener den upprullade för mina stirrande ögon?

Jag såg allt hvad jag läste om: sår, var, blod, tärda kinder, i- förtid grånade hår, konvulsioner, död.

Jag hörde den af slag träffades stönanden och den vansinniges skratt.

Det dödssjuka barnets krampaktigt knutna händer slogo mig i ansiktet.

Den förtviflade modrens heta tårarföllo som glödande bly på min hjässa.

Den dödsdömde mannens brustna ögon stirrade in i mina.

O, gräsligt, gräsligt! I hvilken af-grund hade jag icke blifvit störtad! Mitt lif besmittadt, förspildt för alltid!

Just som jag slutat min läsning, knackade Karl på dörren och bad att få komma in. Han hade blifvit hindrad från att spisa middag hemma och nyss skilts från ett par kamrater, med hvilka han gjort en ridtur utåt landet.

Jag tvekade. Kunde jag väl se honom nu, så strax efter sedan jag fått veta hvilken roll han spelade i mitt lif? Omöjligt! Jag närmade mig dörren och sade honom, att jag hade en svår hufvudvärk samt ville vara allena, hvar-tiil jag lade, att han skulle tillsäga om bäddning åt sig i sitt eget rum.

Han mumlade någonting som jag ej hörde och ailägsnade sig.

Skymningen hade fallit på, men jag tände icke ljus. Jag satt i mörkret och klargjorde min lefnadssaga. Passade det icke bra, så säg?Jag tror, att människorna fatta lifvets mening antingen i ett slag eller också icke alls. Åtminstone känner jag ingen, som långsamt fått veta dess innebörd. Nej, gåtans lösning kommer som en icke aviserad solförmörkelse, men det är också hela likheten: världens sol börjar skina igen, men lifvets sol tändes efter en sådan aldrig mer så strålande som förr.

Hur mycket förstod jag icke nu med ens!

Hade Karl älskat mig? Knappast!

Ord, som jag förr aldrig tänkt på, döko nu upp och fingo förklaring. Jag mindes den första balen, då jag träffade honom. En stund efter sedan han dansat med mig och återfört mig till min plats, hade jag sökt svalka i den till ett slags vinterträdgård inredda verandan och då hört honom säga till en kamrat, som tycktes lyckönska honom, några ord, hvaribland jag urskilde: ’kalla pengar’. Emedan jag aldrig hört detta uttryck förut och ej förstod, att man därmed menade en redan ärfd förmögenhet, trummade det litethårdt på min örhinna, men förtonade snart för att först nu, men med ljudet af en smattrande trumpet, säga mig hvad som lockat honom till mig.

Och sedan allt, allt hvad jag upp-lefvat under mitt korta äktenskap, hur kedjade det sig icke samman med min sjukdom som den aldrig lösta länken till spänne! Min ’kvisla’, mina plågor, mitt moderskap, min barnsbörd!

Jag gick ännu längre.

Var verkligen Karl så hjärtlöst låg, så oförlåtligt grym, att han förr ville se mig och min son t}'sta gå under i vårt elände än sända en räddare till vår sida?

När jag tänkt denna ohyggliga tanke ut, drog jag instinktmessigt tillbaka mina fötter, likasom om golfvet hade öppnat sig för mig och jag varit nära att glida ned i djupet. Ja, det kunde ej vara annorlunda!

Min förste läkares brytning med honom sökte jag ej mer bevekelsegrunden till, ty den stod klar för mina ögon, och själf hade jag ju i döds vånda kal-lat den, som räddat mig, ehuru han kom för sent för att rädda min son.

Hvad hade min man gjort för att lindra mina kval och bota min sjukdom? Intet!

Och hvarför? Hade äfven i detta fall ’kalla pengar’ varit driffjädern? —

Om jag också aldrig mer skulle resa mig upp, ville jag dock visa mig stark till det sista. Jag tände ljus, tvättade mina bräqnande ögon, som dock under läsningen icke falt en enda tår, tog en lugn min, sköt regeln från dörren, ringde på min kammarjungfru och tillsade om bäddning. Någon föda behöfde

jag ej.

Karl hördes icke af. Antagligen hade han återvändt till sina vänner.

När jag gått till hvila och mörkret slöt mig i sina armar, föll jag af ytterlig utmattning i ett slags sömn. Hur länge den varade, vet jag icke, men när jag vaknade upp, kom som en störtflod af brinnande beck tanken på mitt elände öfver mig.

Jag tj^ckte, att min bädd flög medsvindlande fart fram genom rymden. Med håret vällande ned öfver bröstet och med kallsvett sipprande fram från pannan reste jag mig till hälften upp i sängen och grep med händerna tag i dess sidor för att ej falla därur.

Och så 'körde' jag hela natten, hela natten, tills morgonsolen fann mig sitta nedkrupen på golfvet med ögonen stirrande i den bok, som sagt mig flera sanningar än någon lefvande människa. —

Skulle jag bli vansinnig?

75 -

8.

kris jag nu genomgick gaf mig en efterlängtad anledning att göra vissa förändringar i mitt lefnadssätt. I det jag skyllde på min svaghet, underrättade jag Karl om, att jag hädanefter ville hafva mitt rum för mig och att mitt tillstånd kräfde, att jag så litet som möjligt deltoge i umgängeslifvet. Mot det förra opponerade han sig envist, men jag lät honom veta, att min vilja i detta fall var orubblig. Mot det senare hade han också invändningar att göra. Han sade, att “folk då skulle prata“, att “man skulle tro oss vara olyckliga“, hvartill jag, nöjd med att ha fått min vilja fram i förra fallet, undvikande svarade, att då vi icke skullegöra oss helt ocli hållet osynliga, mitt tillbakadragna lif hade tillräcklig förklaring i min svaghet. För öfrigt hade ju han sin frihet.

Skulle jag säga honom hvad jag visste? Aldrig! Han hade gjort mig så mycket ondt, att det aldrig med ord kunde förklaras eller försvaras. Han förstod mig törhända ändå. När jag kallt tillbakavisade hans smekningar, gaf han mig frågande ögonkast, men sökte ej få veta hvad som åstadkommit denna förändring. Han var kanske rädd för svaret.

När jag åter var så stark, att jag kunde promenera i det fria, gälde ett af mina första besök den gamle läkaren. Han hade skött mig under det senaste anfallet och lyckönskade mig nu hjärtligt till att åter vara uppe. Då han slutat sin lyckligt afrundade harang, som för öfrigt var uppriktigt menad, tog jag fram boken, räckte honom den och sade:

— Tack för lånet, herr doktor! Nu vet jag, hvilken sjukdom jag lider af.Han såg på boken och han såg på mig, såg på bokhyllan, där den haft sin plats, och så åter på mig.

— Ni — ni — stammade han. Jag har saknat den, men aldrig kunde jag tro, att ni — —

Jag tog plats midt emot honom och började tala med ett lugn, som föreföll mig själf onaturligt. Så småningom lade sig också hans oro, och snart sutto vi som två affärsvänner, hvilka uppgöra om ett gemensamt tillvägagående. Först och främst fick han lofva att ej med ett ord för Karl antyda hvad jag visste, för det andra skulle han behandla mig efter vetenskapens alla regler, för det tredje skulle han ur sitt rikhaltiga bibliotek låta mig få låna hvad som rörde 'ämnet' samt kunde af mig smältas. Jag ville se mitt öde rätt i ansiktet.

Han gick in på allt. Aldrig förr hade jag sett den gamle tvärviggen så medgörlig. När vi skildes från hvarandra, skakade vi hand som bundsförvanter. —

Jag skulle ingenting säga åt Karl.Jag behöfde det ieke heller. En part, på livilken ingen af oss tänkt, skulle träda emellan.

En förmiddag kommer jungfrun in och säger, att 'madam Andersson' ville tala med mig.

— 'Madam Andersson', frågar jag. Hvem är det? Jag känner ingen madam Andersson.

— Åli, frun vet nog, anmärker jungfrun, Olivia — —

Hon hade knappt sagt ammans namn, förrän en förkänsla af en hotande olycka föll öfver mig.

Jag satt i det lilla kabinettet vid sängkammaren, men steg genast upp.

— Hon får komma in. Visa henne in i sängkammaren! Det passar ju bra att ta emot henne i ett rum, där hon förr varit så många gånger, sade jag i vårdslös ton.

Ett ögonblick därefter var Olivia hos mig i sängkammaren. Jag stängde genast dörren efter henne.

Jag såg en blek, hålögd kvinna framför mig, en kvinna, så olik Olivia, attjag var nästan färdig att visa ut henne och säga, att hennes besök måste bero på ett misstag.

Men jag hann icke göra ens en gest eller säga ett ord, förrän kvinnan sjönk ihop på en stol och började gråta, gråta så skärande bittert, så öfversiggifvet hemskt.

Jag kan ej beskrifva, hur hon grät. Hon grät på en gång som ett barn och som en kvinna.

Hennes tårar sprungo fram likasom ur ögonfransarne och stänkte utåt golf-vet.

— Är det verkligen Olivia, frågade

jag-

— Ja, frun, det är Olivia, snyftade hon, fast frun inte känner igen mig. Åh, jag är så olycklig, så olycklig. Jag tror, jag går i sjön!

Och så grät hon länge igen under tystnad.

Om en stund stillades gråten, och snyftningarna togo form af en hicka, som då och då afklippte den ordström, hvilken sökte sig väg.— Frun kan ej tänka sig så olycklig jag är. Fruns lilla son var ju sjuk, och han smittade mig. Jag anade ingenting. Jag kom från landet, och min man var lika dum som jag. Mitt lilla barn, som var så friskt, blef sjukt och tynade bort — och min man blef också sjuk. Han gick till doktorn och doktorn sa, att jag var sjuk. Lite' svartsjuk hade min man varit förut, men nu blef han vild. Se n vår lilla gosse dött, började han supa, och så slog han mig hvarenda dag och gaf mig alla möjliga fula namn. Jag hade spiskvarter för några af hans kamrater, och dom blef också sjuka. Hela huset var ju smittadt. Nu kommer jag från lasarettet. Min man har slutat att arbeta, han bara super, och jag är så svag, att jag darrar i alla leder. Herre Gud, så mjrcket elände!

Hon darrade i alla leder. Än jag då?

Tungan torkade i min gom. Jag försökte tala, men kunde ej få fram ett ord.

Hon missförstod min tystnad. Hen-nes ansikte fick i hast ett helt annat uttryck. Pannan rynkades, hennes mun sprutade förakt, och hennes ögon lyste af hat.

.lust som dörren sköts upp och min man trädde in, fann hon ord, som hon trodde bättre passa för mig, den, som under kall tystnad hört henne omtala sin olycka, och för min man, upphof-vet till hennes elände, och nu stormade fram öfver hennes läppar samma historia som nyss, men klädd i en plump, smutsig, vämjelig dräkt. Hon stod som fattigdom mot rikedom, som underklass mot öfverklass, som oförmåga mot makt, som oskuld mot brott; hon samlade seklers förtryckta klassers okvädingsord och nidingstillmälen skopvis upp från gatan och slungade dem rätt i vårt ansikte.

— Till sist skrek hon:

— Men det ska’ hela sta’n få reda

på hvad ’fint’ folk jag haft att göra med, hela stan! Ja’ ska’ gå från hus till hus, och ja’ ska’ ta’ min fulla man me’ mej och visa vårt elände för alla, alla. Ja’ ska’ —---------Nu först kunde Karl få fram några ord. Medan kvinnan utslungade sina tillmålen, flögo hans blickar från henne och till mig, från mig och till henne, alltmedan hans nu likasom vissnade drag angåfvo, hur förkrossad han var af, att jag först på detta sätt, som han trodde, skulle blifva underkunnig om min sjukdoms natur.

Nu rusade han fram till kvinnan, grep henne brutalt om handlofven och hväste fram:

— Tig, tig, usla människa! Kom in till mig, skall du få pengar för att tiga!

Och han slängde henne ut genom dörren samt gick själf efter.

— Äfven detta, äfven detta, hviskade jag för mig själf och vred mina händer i förtviflan. Min son, mitt älskade

barn — en pesthärd för andra, en flödande, kanske aldrig sinande källa till lidande och elände! En smitta, som han genom sitt korta lif skulle bära fram genom seklerna! En spetälska, som grott i min kved och nu spred förbannelse öfver allt!Åh — — jag såg nu hela världen för mina ögon i ett brännande ljus, som den aldrig förr haft. Jag likasom ref undan slöja efter slöja, och ju flera af dem gledo ned, dess klarare såg jag lif-vets alltomfattande, oändliga kval. —

En stund därefter kom Karl in till mig.

Han var blek, då han sade:

— Hon har lofvat att tiga. Jag har gifvit henne den summa hon kräfde.

Och jag kände, hur hatet gaf eld åt min blick, när den sökte hans irrande ögon, medan jag svarade:

— Jaså, du har gifvit henne pengar. — Och hvad har du att gifva mig?

Han gick fram till mig, sträckte bedjande ut sina händer och såg på mig med en sällsam, likasom brusten blick.

— Gunhild, kved han, Gunhild, förlåt!

Men jag var hård. Jag svarade:

— Gå, jag vill vara ensam!

9.

^ fall du, min kära bok, åt hvilken jag anförtror min sorgliga bikt, tror att mitt elände hädanefter tog en fast form och släpade sig fram efter ständigt samma väg, så bedrager du dig fullkomligt. Nöjet har hundra former, men smärtan tiotusen.

Slutakten i vårt äktenskap närmade sig, men de sista scenerna voro ej melodramatiskt långtrådiga, en serie af kyla och klagande sång, utan en strid, i hvilken endast vi två deltogo och som var så mycket förfärligare, som den utkämpades i mörkret, åhördes af ingen annan och kunde af ingen tillhakahållas.Jag hatade den man, som jag bundit mig vid, och ville bli honom kvitt. En dag framslungade jag ordet skilsmässa, men han svarade kort och bestämdt: aldrig. Jag behandlade honom med skoningslös öfverlägsenhet, med sårande kyla, med hånfullt förakt — så snart vi voro ensamma, men när betjäningen såg oss eller vi förekommo ute i um-gängeslifvet, gälde det att bevara skenet, och därför anslog jag mot honom en lätt ton, som af utomstående kunde tydas vara uttryck af en sjuk indolens, men hvars underton af hån han mycket väl fattade.

Jag såg, att han led däraf, led obe-skrifligt, men jag fortsatte att pina honom.

Skulle han ej på något sätt få gälda hvad han brutit V

För att visa mitt förakt såg jag aldrig på honom. När jag på måfå slängde ett ord till honom, singlade det ut i den tomma rymden, och jag väntade intet svar därpå. När jag vid hans sida trädde in i främmande familjers salon-

86 -ger, ansträngde jag mig till det yttersta för att min arm, som hvilade i hans, skulle kännas som ett trästycke. När vi åkte hem från någon middag eller bal, kröp jag in i ett hörn af vagnen och ordnade med ängslig noggrannhet mina kläder, för att icke ens en flik af dem skulle snudda vid hans. Då suckade han ibland mycket tungt, och jag brukade fråga honom, om han icke druckit för mycket.

Han beredde mig en verklig lättnad genom att vara hemma så litet som möjligt. Hans förra ungkarl sumgänge syntes ha åter upptagit honom i sin krets, och att dess lif var gladt', förstod jag däraf, att han så ofta kom sent hem om nätterna, hvilket jag underrättades om genom hans snubblande steg i trappan.

Han visste nog trösta sig!

Under flera veckor hade jag icke sett hans ansikte, ehuru vi dagligen träffades, då jag en morgon kom att betrakta honom. Vare sig jag glömde mig eller tonfallet i hans röst föreföll

i

87mig egendomligt eller något annat okändt tvang mig att se på honom — nog af, jag betraktade honom, medan han drack sitt té.

Var denne man verkligen Karl?

Hans kinder voro pussiga, hans hår grånadt vid tinningarna och hans hand darrade, när den förde skeden till munnen.

Nu såg han upp. Hvilka ögon! De förr blåhvita globerna hade fått en gulgrön skiftning samt voro skarpt tecknade af blodådror; pupillerna voro glasartade.

När hans blick mötte min, fick den ett uttryck af bedjande ödmjukhet.

Aldrig skall jag glömma den blicken.

Då jag dragit mig tillbaka till min sängkammare, växte en tviflande ängslan upp i mitt inre. Hade jag verkligen rätt att behandla honom på detta sätt? Jag gick igenom hela serien af min förbindelse med honom och svarade sträft: ja! Jag hade alltför väl satt mig in i saken för att ej veta, att lögnen ärdenna sjukdoms ständige följeslagare, och Karl hade utan allt tvifvel ljugit, då han "för hundrade gången försäkrat, att han aldrig haft det".

Men frågan kom dock åter; jag kunde ej tysta den.

Att Karl sökte sin tröst i glaset var alldeles tydligt. Hans drag vittnade därom. Jag beslöt att vid första lägliga tillfälle säga honom ett vänligt ord för att ge min oro ett bevis på hur ädel jag var. Jag behöfde ej vänta länge på detta tillfälle, ty samma dag voro vi bortbjudna på middag. Sedan denna var slut, ordnades spelbord för herrarna, och jag gjorde ett litet besök hos dem någon timme därefter. Jag får då se Karl sitta med ett par kamrater vid ett virabord. Just som jag kom in, tömde han ett bräddfullt glas och resonerade sedan meid sluddrig röst om spelet. Hans kinder voro högröda, men ögonen matta.

Jag gick fram till honom, lade min hand på hans skuldra samt böjde mig ned och hviskade i hans öra:— Drick inte så mycket, Karl!

Han såg förvånad upp, likasom om han hört en fullkomligt främmande stämma, men när han fann, att det var jag, tog han min hand, förde den till sina läppar, likasom en döende, hvilken erhåller förlåtelse, och kysste den så vekt, så barnsligt, så ödmjukt, som om den varit en helig relik.

Så såg han åter upp och gaf mig en blick, hvari en återglans af hans nu sköflade ungdom låg.

Jag tycker ännu, att det bränner på min hand, där han kysste den, och du skall ej undra öfver, kära bok, att tårar nu afbrvta min skrifning — — — Samma natt väcktes jag af ett sakta buller i det invid sängkammaren liggande kabinettet. Först ämnade jag rusa upp och ropa på hjälp, i tanke att någon tjuf brutit sig in, men kvar-hölls af fruktan och låg ängsligt lyssnande, huruvida den främmande skulle söka bryta sig in i mitt rum. Nu hörde jag tassande steg; någon närmade sig dörren, men rörde icke vid dess lås,utan tycktes böja sig ned mot eller knäfalla på golfvet.

En stund rådde tystnad, men så hördes kväfda ljud och snyftningar.

Jag smög mig upp från bädden och lyssnade vid dörren.

Det var Karls röst!

Men han ropade icke på mig; han talade, som om han trott, att jag sof, och jag kunde endast urskilja hans veka, bedjande:

— Gunhild — Gunhild!

Så raglade han bort.

Knappt hade han aflägsnat sig, förrän jag föll i den hejdlösaste gråt. Hade jag dock icke orätt? Var det ej skammen allena, som bundit hans tunga? Om han också ljugit för min förste läkare, hade han väl därför med

berådt mod störtat mig i detta elände? Månne ej okunnighet och ungdomlig obetänk-samhet buro största skulden? Är vållad ofärd velad ofärd?

Den natten smälte mitt hat bort, men det kom ingen kärlek i stället. —

iMen om jag lidit förut, skulle jag nu få lida ännu värre.

Hvarje natt, hör du. kära bok, hvarje natt släpade han sig på knä fram till min dörr, sedan han i ruset förgäfves sökt döfva sin ruelse och sin åtrå, bad och grät och kved, dock ej för att väcka mig, utan för att i min närhet bedja förorättade makter om förlåtelse.

Och på andra sidan om den reglade dörren låg jag skakande af gråt och lyssnade till hans kväfda ångestrop.

Skulle jag öppna dörren och säga:

— Jag har förlåtit dig, Karl! Kom!

Nej — — nej--------tusen gånger nej!

Min sons lik stod mellan oss båda.

Store Gud, hvilket slut skulle väl detta få?

Det kom förr än jag väntat.

Som vanligt följdes vi fortfarande åt i umgängeslifvet. En dag voro vi på middag hos min f. d. förmyndare, och jag lade då märke till, att Karl såg mer än vanligt slapp och aifallen ut. Trots min bön drack han fortfarande mycket och särskildt vid denna middag glas på glas.Jag ville åter ge honom en lätt påminnelse, livarför jag höjde mitt glas och sade med en varnande ton i rösten:

— Skål, käre Karl!

Hans ögon lystes åter upp af den forna glansen.

Med vek stämma svarade han:

— Skål, kära Gunhild!

Denna gång smuttade han endast på sitt glas och hade så När stält det åter på bordet, då han än en gång vände sig mot mig, sade kort och hest: “skål!“ samt tömde det i ett drag. Därpå sökte hans blick min, och jag läste däri samma ödmjuka, hopplösa bön.

En stund efter middagen uppsökte jag honom vid spelbordet i den fasta föresatsen att visa hvad jag åter började känna för honom, ja, jag hade till och med för afsikt att ge honom en vänlig smekning, men när jag kom fram till honom, höll han just på att dela ut korten. Jag såg då, att han gång på gång fubblade på handen, och redan innan han hunnit gifva ut, låg ett par kort på golfvet.— Jag förstår ej, livarför jag ger så dåligt i kväll, mumlade han och böjde sig ned för att hämta upp dem.

Men hans utsträckta hand nådde dem ej. Han gled ned från stolen, stötte hufvudet mot spelbordet, så att detta föll öfver ända, och låg ögonblicket därefter sanslös på golfvet.

Han hade träffats af slag.

När vi med förenade ansträngningar lagt honom på en soffa, sof han med rosslande, snarkande andedrag. Den tillkallade läkaren kunde ingenting göra.

Jag förde ett lik tillbaka till mitt hem.

De ville lägga honom i hans eget rum, men jag befalde, att han skulle föras in i min sängkammare.

När jag var ensam där med honom, brast min försonade sorg lös. Jag föll på knä vid hans bädd och grät, medan jag hviskade:

— Nu kan du komma hit! Nu kan du komma hit!

10.

Jftedan jag berättat mitt sorgliga öde, har jag varit fullkomligt upptagen af tankarna därpå. De ord jag kastat ned på papperet för att i en annan form lefva åter mitt gångna lif voro icke stundens barn, utan dygnets: när jag vaknade, var mitt bittra lif min första tanke, och innan jag somnade in, reste sig alltid för mina inre ögon ett mörkt spöke, den hopplösa framtiden. Jag har lefvat om mitt lif på nytt, men i koncentrerad form: samma kval och samma förtviflan ha ristat mitt hjärtas djupaste rötter, men nu i några ryck under ett fåtal timmar, då de förut un-der flere månader dag ut och dag in söndersleto mig.

Men jag börjar nu förstå, hvarför skalden besjunger sina lidanden. Månne han ej då diktar sig fri från dem? Gif-ver han ej ordets vingar åt sin kväljande oro, som sedan flyger bort och lämnar honom? Jag, fattiga kvinnosjäl, är ju ingen skald, men det vet jag, att i och med mina bekännelser för mig själf har min tungt fjättrade sorg skakat på sina bojor, brutit dem och går nu långsamt bort från mig, bort i ett svagt förtonande fjärran.

— Men skall den ej komma åter? —

Tant märkte, hur tankfull jag varit de senaste dagarna samt ville på bästa sätt förströ mig, men jag bad henne låta mig vara samt skyllde på kroppsligt illabeflnnande, när jag efter måltiderna sökte ensamheten. Hon vet, att jag varit eller är sjuk, samt tror hvad min läkare uppgifvit, att jag haft en affek-tion åt lungorna, hvilken kräfver en luft kur. Hon vet också, att jag under loppet af ett år förlorat barn och manoch att jag, ehuru ännu ej fylda tjugo år, icke blott läppjat på, utan druckit djupt ur lifvets sorgehagare.

Men i dag har jag känt mig fri, finare än någonsin förut på många månader.

När jag lämnade min bädd i morse, hade jag dagen förut afslutat min bikt och gladde. mig som ett barn åt att ej som,förut flera dagar i sträck behöfva doppa min penna i tårar. För att äf-ven i det yttre visa omslaget i min sinnesstämning tog jag på mig en ljusgul ylleklädning i stället för den fula svarta, som. jag burit hela tiden, men för att markera, att jag bar sorg, knäppte jag ett jetgarnityr kring haisen. Här på landet, i dess idyllijska enslighet bör man väl ej så slafviskt följa konvenansens kraf. Det var dessutom en så varm dag, att jag skulle kväfts i sorgdräkten.

» Då jag kom ned till frukostbordet, lade de båda gamla genast märke till min ljusa dräkt och min befriade min samt uttalade sin glädje öfver, att jagi en hast kryat till mig så betydligt. Jag svarade leende, att jag genomgått en ganska svår kris, men nu kände mig ovanligt frisk, hvarpå jag började skämta öfver ett och annat. Min glädje väckte deras, och vi dröjde kvar vid frukostbordet längre än vanligt.

I dag har jag återgått till de förra vanorna, promenerat med tant, åhört prostens föreläsningar ur tidningarna vid middagskaffet och skrattat hjärtligt åt hans torroliga anmärkningar till dagens företeelser. Tant riktigt lyste af glädje och omtalade för mig i förtroende, att hon fruktat för, att jag van-trifdes hos dem och därför varit mycket nedslagen. När hon nu fått veta anledningen till min inbundenhet och sett mig åter glad, hade hon förstått, att hon tagit miste.

— Emellertid, tilläde hon, saknar du nog jämnårigt umgänge, men i morgon kommer Erland, och jag hoppas, att han skall skaffa dig en välbehöhig förströelse. Vi gamla, afslutade hon med enskälmaktig min, ha icke mycket att bjuda ungdomen.

Af uppriktigaste hjärta opponerade jag mig mot detta påstående, men hon skakade leende på hufvudet.

Nu gick prosten in för att hvila middag.

— Du har varit alldeles som borta från oss de här senaste dagarna, fortsatte tant, och vi ha ju icke alls meddelat oss med hvarandra. Nu kan jag tala om för dig, att Erlands tentamen lyckades alldeles utmärkt och att han är säker på att hinna med sin examen till nästa vår. Det kära barnet! Jag är öfvertygad om, att du kommer att tycka mycket om honom. Han är så god och finkänslig, och så vacker och stark sedan!

Hon betraktade mig med ögon, som glänste af moderskärlek, medan hon tilläde:

— Du tror kanske, att Erland som enda barnet är bortskämd af oss, men det är han icke, underligt nog. Vi fingo ju vänta så länge på honom. Vi hadevarit gifta i sju år, innan han kom, och då blef det en glädje, kan du tänka dig. Och medan vi väntade, rådslogo vi om, hur vi skulle uppfostra den efterlängtade, men hur vi än rådslogo, kommo vi tillbaka till samma grundsats, och den var: kärlek och allvar. Och Erland är uppfostrad i kärlek och allvar.

Så fortsatte hon att tala om sin son, tills hushållsbestyren kallade henne bort från mig. —

Hvilka makalöst vackra solnedgångar finnes det icke här uppe i fjällbygden! De ha alla former, alla färger. Jag brukar efter kvällsvarden taga plats under en fura i backsluttningen och följa med deras skiftande lekar.

I kväll var den synnerligen vacker. Jag skall försöka beskrifva den, men jag fruktar för att min penna är för svag.

Himlahvalfvet. är blekblått, utom i väster, där. solen dalar. Där resa sig öfver de brungrå fjällen tunga moln, som taga form af dimhöljda berg, menflyta öfver i ett haf af rinnande guld, hvari solen * gömmer vsig. ^ Högre upp slingrar sig ett fält uf en läckef blekgrön färg, hvaröfver mörkblå moln sväfva, och ännu högré, rad efter rad, drapera sig linier af skyar, hvilkas undersidor färgas skära, röda och violetta af den gifmilda solen.

Nere för mina fötter gungar älfven fram med lätt krusade vågor, stilla och allvarsam, likasom om den i tysthet beundrade himlens oändliga fägring.

Och själf försjunker jag i denna sköna natur och tycker mig förvandlad till ett af dessa mörka moln, som dyka ned i hafvet af rinnande guld.

11.

upphör lusten att smycka sig?

När lusten att lefva upphör.

Jag kände, att så var, när jag klädde mig dagen efter jag senast anförtrodde mig åt dig. Trots allt hvad jag genom-lefvat, trots den sjukdom, som aldrig släpper sitt tag, skulle jag varit hugad att kläd-aVnfijJ i skimrande siden och fästa röda rosor .i mitt hår. Hvarför ? J“a% vet* det ej. Jag hade betraktat mig i spegeln och tyckt, att jag såg så frisk ut, och så sjöd inom mig en lust att lefva, lefva på nytt.

Men hur gungar icke denna lust på en fly, som förr eller senare öppnaren afgrund! Min sjukdom kan komma tillbaka om tio — femton — tjugo år, men den kan också träda fullrustad fram om en månad — en vecka — en dag.

Att jag dock längre fram på dagen blef nedstämd berodde därpå att jag kände mig så ensam. Erland hade ju kommit, och med sårad egenkärlek märkte jag, hur de båda gamla, änskönt de bibe-höllo sitt vänliga sätt mot mig, med ens nästan glömde af, att jag fans till. De försökte nog att lägga band på sig, men det var ingen svårighet att se, hur helt de gingo upp i sin hemkomne son.

Föräldrakärleken kan man ju förstå, men när den framträder gent emot en person, som är obetydlig, får den ett drag af löje. Det är icke utan, att icke detta är fallet med hvad jag de senaste dagarne sett, ty hos sonen finnes ju ingenting, som kan kallas sympatiskt. Han är lång och smärt, men utan hållning, hans drag äro uttryckslösa och hans sätt nästan tafatt. Han ser öfveran-strängd ut, och han har också medgif-vit, att han kanske läst för mycket. Öfver hela hans väsen ligger någonting blygt, nästan skyggt, och när jag säger någonting åt honom, synés han betänksam, hur han skall svara. Och dock föreslog tant genast, att vi skulle kalla hvarandra vid förnamn, emedan “Gunhild redan är som barn i huset“, och han sålunda kunde taga mig mindre ceremoniöst.

Med afsikt håller jag mig så mycket som möjligt undan de tres samkväm för att ej hindra loppet af deras förtroenden, men då jag, såsom vid måltiderna, måste blanda mig i samtalet, tycker jag det tinnes mindre värma hos de båda gamla, än då vi tre förut voro tillsammans.

Hur kan en yngling som Erland vara så kall och betänksam?

Hvad som mest förvånar mig är, att han kunnat* skrifva ett sådant bref som det du, min kära dagbok, redan bevarar. Jag har läst om det flere gånger, stält Erlands bild framför mig och frågat: “hvilket sammanhang ges det mel-lan bilden och brefvet?“ Och jag har svarat: “intet!u Dessa bleka, vanliga drag, inramade af ett hår, som ingalunda liknar riddarelockar, dessa förståndiga, lugna, kalla ögon, som synas räkna siffror och mäta afstånd, denna mun, som ler nästan omärkligt — hur skulle väl allt detta kunna para sig med denna vårliga, af honom själf kanske oför-stådda längtan efter kärlek, som hans bref andas? Har han tagit sina. fraser ur en roman eller har knoppningens tid samma yttringar hos alla människor? Eller har han verkligen redan, som han kallade det, ’svirat’ och kommer nu utmattad hem för att hvila sig till nya nöjen?

Fy, Gunhild, det sista borde du icke ha skrifvit! Det är elakt och tadel-värdt. Om du också icke har några sympatier för den nykomne, så har du i alla fall ingen rätt att beskylla honom för dåliga handlingar!

Han är ännu en yngling, och det är icke möjligt, att han, som uppfostratsi allvar och kärlek, skulle kunna spela en ljugande skrymtares roll.

Nej, jag har nu klart för mig, hur jag skall behandla honom. Ehuru han är, om icke positivt obehaglig, så dock oändligt färglös, skall jag visa hans föräldrar, att jag vet uppskatta deras vänlighet mot mig och återgälda det mot sonen — dock mera på afstånd, om möjligt. Visserligen äro vi lika gamla, men jag är kvinna och dessutom en kvinna, som redan mognat i världens strid — jag skall vara som en äldre, förståndig syster gent emot honom. Vi komma väl icke att vara så mycket tillsammans, då han nu synes nästan helt och hållet ignorera mig samt ha ögon och öron endast för sina föräldrar, men vid tillfälle skall jag för deras skull visa honom en gedigen, om också tillbakadragen vänlighet.

För öfrigt har han här, antar jag, hos de kringboende familjerna ganska många vänner och bekanta att uppsöka och blir kanske därför allt emellanåt borta från hemmet. Då har jag återde båda gamla för mig, den nu brutna länken knytes åter, och vi kunna samtala som förut utan att störas af en — främmande. —

Det käns riktigt uppfriskande att få på detta sätt skrifva dm en person, som är en så fullkomligt likgiltig. Jag glömmer då min egen olycka och blir en vanlig — hvardagsmänniska. —

Händelsevis tog jag med mig ett par ljusa sommarklädningar. Den ljusgula yllեklädningen, som jag nu burit flere dagar, ser kanske för storstadsmessig ut i den här omgifningen. Hvad det skulle vara skönt att få gå i en riktigt luftig dräkt häruppe i den varma och dock så friska fjälluften! Jag ska’ fråga tant i morgon. Hon får afgöra! — Just nu kom jag att se ut genom fönstret. Se, hvilken härlig solnedgång! Nu skifta himlen och fjällen och älfven i violett.

Spara på dina färger, sol. så att du har någonting kvar på ålderdomen!

12.

flere dagar har jag icke skrifvit en enda rad, och det beror därpå, att jag varit så oerhördt sysselsatt. Med hvad? Med utflykter, fisketurer, båtfärder och Gud vet allt.

Nu skall jag försöka berätta i tur och ordning, hur jag kommit in i ett dylikt lif. Dagen efter sedan jag senast samtalade med dig, gjorde jag.som jag tänkt, jag rådfrågade tant om hennes åsikt vis-å-vis sommarklädningarna, och hon svarade, att hon ansåge mig i min fullkomliga rätt att här i ensamheten 'på bondlandet', såsom hon uttryckte sig, kläda mig hur jag ville. “Sorgdräktenär för societeten“, tilläde hon, “men ej för oss, enkla människor i ödemarken."

Naturligtvis skyndade jag genast upp och klädde om mig. Jag tog på mig en skär bomullsklädning med hvita spetsar, som jag för öfrigt vet passar mig utmärkt, och lade djupt ner i byrålådan mitt jetgarnityr. som jag afskyr.

Jag kände mig minst fem år yngre, när jag kom ner till de gamla igen, och var färdig att skratta åt deras förtjusta miner.

Till och med Erland, som förut betraktat mig men förlägen kyla, såg nu på mig på annat sätt.

Och icke nog med det. Han tog ett par steg emot mig och frågade:

— Mamma har föreslagit, att jag skall följa med Gunhild upp på fjället, där Gunhild aldrig varit. Skå' vi gå dit upp?

— Ja, om jag orkar, svarade jag litet liknöj dt. Det är väl ett par mil fram och tillbaka?

— Åh nej, tre kvarts timmes väg upp till närmaste platå, Solfjället, och knappten halftimmes återväg. För resten kunna vi ju gå så långt Gunhild orkar.

— Ja, gå ni, mina barn, log prostinnan. Gunhild behöfver verkligen se något af de högre regionerna, och säkrare följeslagare än Erland kan hon inte få. —.

Några minuter därefter voro vi på väg. Himlen var klar, värmen måttlig.

Vi följde en stig, som gick mellan gamla granar, kommo ut på en ängsmark, gingo öfver en bäck, och så kom en ganska skarp stigning.

När vi under tystnad gått omkring tio minuter, kände jag mig ofantligt trött — sådana promenader var jag ju icke van vid — men höll tappert i mig, tills vi kommo till en alldeles utmärkt mossbeklädd sten, som stod i skuggan af den åter vidtagande granskogen.

Nu orkade jag icke mera. Nu måste jag hvila. Jag satte mig på stenen och förklarade hvilken min suveräna vilja var. Erland opponerade sig icke, utan tog plats på andra sidan vägen.

Han var icke alls trött.— Och ni har aldrig varit uppe på fjället, frågade han med obeskriflig förvåning i sin blick. — Fjället! Hvad det är härligt!

Förvåningen i hans blick hade snabbt bytts ut mot en hänförelse, som kom hans ögon att glänsa.

— Näst mina föräldrar, fortsatte han, är fjället min största glädje här hemma. Där har jag sprungit som barn, och där har jag också haft mina roligaste stunder. Och icke blott fjället är vackert, vägen dit har också mycket skönt att visa. Titta bara in i skogen! Ser ni, hur solen silar in genom granarnas grenar, hur den ger ormbunkarna färger och låter lingonriset skimra med bårder af silfver! Och känn på vinden! Den är frisk nere vid älfven, men här, här är den som böljande källvatten. Man andas den icke, man dricker den! Och hvad den doftar! Fins det någon finare doft än barrskog och linnsea sammanblandade?

Var det samme Erland, som jag hade framför mig dagarna förut? Hurkunde jag kalla hans drag vanliga, hans ögon matta, hans leende omärkligt?

Hän hade rest sig upp och sjmtes famna hela naturen, medan han talade. Hans kinder voro ej mera bleka, hans ögon lyste af beundran, medan hans mun log lefnadslustigt.

— Jag tror jag skall förstå Erland, sade jag, sedan — längre fram, Jag är ju så godt som stadsbarn, om också uppfostrad på landet, för det var ej lång väg från mitt hem till staden, och rundt om lågo hus och gårdar. Men att det är vackert här, det vet jag, och jag tror, att jag skall se skönheten ännu bättre, ju mera van jag blir vid naturen.

Vi gingo vidare under lifligt samtal, som gjorde, att jag icke kände någon trötthet. Grariarna blefvo allt mindre, så kommo dvärgbjörkar, sedan en skarpt sluttande höjd, klädd med grönt, och till sist själfva toppen, belamrad med stenar, som här och hvar bildade verkliga rösen.

Under vägen hade vi talat om alltmöjligt: studentlif, examina, umgänge, lifsåskådning och sympatier. Det föreföll mig, som om vi vore två upptäcktsresande, hvilka, innan de företaga en lång, gemensam färd, jämföra sina erfarenheter för att undersöka, om de skola våga sig ut tillsammans.

Jag vet mig aldrig förr ha blifvit så snart bekant med någon som med Erland. Det fans hos honom ingenting tillgjordt, ingenting hvarken stormodigt eller undfallande; han omtalade endast hvad han kände och tänkte, utan att därvid på minsta sätt reflektera öfver, hur det skulle uppfattas och 'värderas' af den, som han talade med.

Innan jag visste ordet af, hade jag nästan mitt hjärta på tungan och måste gång på gång hålla den tillbaka. Hans

erfarenheter voro hvita som lam, medan mina voro svarta som korpar. Men jag kände dock självfva stämningen och njöt af att vandra vid sidan af en människa, som méd slösande händer skänkte all sitt sinnes rikedom åt en fattig stac-kare, hvilken däraf blef åtminstone skenbart rik.

När vi tagit plats högst uppe på fjällkrönet, sade han:

— Vi ha haft tur. Här blåser det nästan jämt, men i dag är det lugnt. Och när nordvästen sveper kring rö-sena, då må ni tro, att det är måttligt roligt att sitta här.

— Nå, men säg mig en sak, frågade jag nu. Jag kan se, att det är vackert där nere vid älfven och i skogen, men det vackra häruppe är mig omöjligt att upptäcka. Stenar, ljung, ris — ingenting annat! Är det vackert?

— Om ni vill, skall jag lära er att se det, svarade han med en varm blick. Det tar tid, men det kommer, och sedan det kommit, fängslar det för alltid. Det är icke bara stenar, ljung och ris, det är himlen och jorden som ni ser på en gång. Ni sitter här som den alls-mäktige med himlen till pell och jorden som fotapall. Ni känner er fri, emedan er blick famnar oändliga rymder, ni känner er stor, emedan ni serlitenheterna där nere i dalen, ni är nära att tro er ha vingar, emedan luften är så smekande lätt. Ni känner detta icke nu, men ni skall känna det och känna det starkare med hvarje gång ni kommer hit upp, och då skall ni också se, hur förtjusande vackra den bruna stenen och den bleka örten bli för er blick. Ty då anden blir fri och stor och känner sig få vingar, då växer också hans förmåga att se skönhet i allt, och därmed kommer harmonien, den oändliga, alltomfattande harmonien, som innebär lifvets renaste njutning.

Jag visste icke hvad jag skulle svara på hans utgjutelser, hvilka jag tyckte klinga i en gymnasist-deklamatorisk stil, fastän den känsla, som gaf sig uttryck, helt säkert var äkta.

Något måste jag ju säga, då han nu såg på mig med frågande blickar för att höra min mening.

— Jag börjar nu tro, att man skall låra sig se denna skönhet, sade jag tvekande. Jag föreställer mig, att det är en sak, när en turist, som kommit upppå ett fjäll, utropar: “Ack, hvad här är vackert!“ och en helt annan sak, när en hemmastadd, eller hvad jag skall kalla honom, häruppe på fjället ser himlen hvälfva sig öfver en värld i smått.

— Ja, där fann ni just skilnaden, log han. Jag har aldrig sett fjällen som ’turist’; jag har sett dem — som — jag sagt. Ni skall också komma att sé dem så.

— Och ni tror, att jag har krafter att gå upp på fjället hvarje dag, frågade jag skämtsamt.

— Ni skall helt säkert få det, svarade han. Jag har hört af mamma, att Gunhild haft en affektion åt lungorna, och jag tyckte också, att ni sett lidande och nedstämd ut, men redan den här lilla — ’lilla’!, tänkte jag — promenaden har gifvit er ett helt annat utseende. Vet ni, tilläde han nästan förtroligt, jag tycker ni icke alls är samma person som förut. Förut vågade jag knappt säga er ett ord, och i dag, ja, i dag skulle jag kunna säga er — allt!Jag tror nästan, att jag rodnade.

Hvad han är barnsligt uppriktig!

Likasom om han funnit sig ha sagt för mycket, blef han nu fåordig, och vi återvände hem under ett mera konven-tionelt samtal. Innan jag gick upp på mitt rum för att hvila mig en stund före middagen, lofvade han “taga hand om mig“, och det löftet har han verkligen hederligt infriat.

Min förmodan, att han skulle komma att ofta gästa närboende familjer, har slagit fullkomligt fel. Han har ej gjort mer än ett par korta besök hos grannar. För öfrigt finnas inga med honom jämnåriga i trakten, och jag börjar nu försona mig därmed,’ ty han är ett ganska angenämt sällskap.

Hvarje dag ha vi ströfvat i skog och mark, öfver myrar och upp på fjäll, gjort utflykter och företagit fisketurer. Jag kan nu utantill hans barndomshistoria; jag vet, hvar han brukade draga upp de största öringarna, hvar han plockade de bästa hjortronen, hvar han såg skogsfrun och hvar han hörde necken.Det är riktigt roligt att vara syster åt en sådan bror. De båda gamla tyckas också med glädje se att vi hålla ihop.

^^essa lyckliga dagar skulle icke räcka så länge. Det har kommit en vändpunkt, och jag skall berätta för dig, min kära förtrogna, hur detta skedde.

Erland och jag hade varit ute i det fria hela förmiddagen och som vanligt samtalat om allt möjligt. Utan att jag ens visste af det började jag i stället för att kalla honom vid förnamn säga ’du’ tHl honom, och han följde genast exemplet. Jag märkte det icke själf, förrän det var för sent; för öfrigt misshagade det mig icke alls, om det också kan vara nog så intimt.

Det är alldeles som om Erland skulle. ' ' .1 ha vu^it uilder de här ¿éiiaste dagäriia;

Han var en blyg skolpilt, när jag först såg honom, och nu, nu är han ju nästan en man. Hans drag ha blifvit solbrända och hans hållning säker. Nu tycker jag, att han är vacker.

Jag tror, jag börjar se honom med hans mors ögon.

Nå väl, vi gjorde en lång utflykt, ända till en fäbodvall, som låg en mil upp bland bergen. Där drucko vi spen-varm mjölk och åto ny beredd mesost, tills vi började tänka på, att vi ej skulle få åka hem, utan måste lägga band på vår aptit för att orka gå. Men innan vi återvände, måste jag sofva litet, emedan jag kände mig både för trött och för — mätt. Medan Erland samspråkade med bodpigorna, passade jag på och smög mig bort i en björkdunge, där jag redde mig en grön bädd och gillrade upp min kappa öfver hufvu-det för att ha något skj^dd mot den otäcka myggen.

Jag hade väl hvilat en halftimme, då jag vaknade vid att kappan föll nedöfver mitt hufvud. Jag slängde undan den och såg Erland sitta ett stycke ifrån mig samt betrakta mig leende.

— Jag kunde förstå, att du ville sofva, och lämnade dig därför i ro, sade han. Vi ha god tid. Vill du hvila längre, så säg bara ifrån!

Jag reste mig till hälften upp och förklarade, att jag nu var alldeles ut-hvilad, men hade ingenting emot att stanna ännu en stund på detta förtjusande ställe.

— Medan du låg och sof, sade han, har jag suttit en lång stund och betraktat dig. En flik af kappan hade under din sömn glidit åt sidan, så att jag kunde se ditt ansikte.

— Nå, hvad såg du då, frågade jag skämtsamt.

— Jo, du såg så innerligt barnslig ut! Medan du sof, så log du, och en stund trodde jag, att du såg på mig och ville skämta med mig. Men så drog leendet bort; du fick en allvarlig min och gjorde en liten gest likasom för att drifva bort någonting — antagligen enm3rgga — och sa drog du ner kappan och — vaknade. Hvad drömde du om?

— Du är en näsvis liten junker, som vill ha reda på mina drömmar, skämtade jag åter. Jag drömde om ingenting.

Jag föreslog, att vi skulle återvända, och han var villig därtill. Under vägen var han ovanligt tyst, likasom om han grubblat på någonting.

När vi gått halfvägs, måste jag hvila. Vi satte oss på hvar sin sida om den smala gångstigen.

— Får jag fråga dig om något, Gunhild, bröt han tystnaden.

— Ja, gärna!

— Fins det icke flera slag af kärlek, frågade han korthugget.

Frågan kom så oförhappandes, att jag blef brydd.

— Det vet jag icke, svarade jag af-böjande.

— Nu får du icke skratta åt mig, Gunhild, sade han nästan blygt, och tycka, att jag är barnslig. Jag har detta år mycket grubblat på, hur kärlekenyttrar sig, och tänkte nu få höra din åsikt om mina tankar. Vill du inte höra dem?

— Jo, gärna, svarade jag vårdslöst. Man kan ju resonera om det ämnet likaväl som om något annat.

Han syntes en stund öfvertänka, hur han bäst skulle lägga sina ord, samt sade därpå:

— Jag tror, att kärleken är af två slag: ögonkärlek och andekärlek. Ögon-kärleken fäster sig vid det yttre, som den kallar skönt, andekärleken vid det inre, som den kallar ädelt. Har du inte märkt det, frågade han, i det han såg på mig med ett barnsligt, drömmande uttryck i sina ögon.

— Jo, det ha nog alla människor märkt, svarade jag undvikande.* Men fortsätt!

— Tror du alla människor ha märkt det? Det tror inte jag. Jag tror tvärtom, att de nästan alltid sammanblanda de båda, eller, rättare sagdt, känna endast ögon kärleken. Jag har många gånger resonerat med kamrater om kär-leken och hört dem utbyta åsikter därom. Alltid hörde jag dem tala om vackra flickor, men aldrig om goda. Har du inte gjort samma erfarenhet inom ditt område? Talade icke alla dina flickbekanta om ståtliga män, men aldrig om ädla män?

— Jo, däri har du rätt! Mina väninnor tisslade och tasslade alltid om ’vackra’, ’ståtliga’, ’stiliga’ män, men aldrig hörde jag någon säga ett ord om goda män, måste jag erkänna.

— Där ser du! De unga åtminstone känna icke till den stora skilnaden mellan de båda slagen af kärlek. De veta af endast ögonkärleken. Tror du, att det är bättre ställdt med de äldre?

Hvad skulle jag väl svara? Han satte mig ju rent af på det hala!

— Ja, säg själf, afvisade jag frågan.

— Med få undantag äro de äldre ännu mera främmande därför — efter den lilla erfarenhet jag har därom. De ha förlorat ungdomens illusioner, som nästan alltid ha en färgning af idealitet,och därmed ha de också aflägsnat sig från andekärleken.

— Nå, hvart vill du komma med detta långa preludium, frågade jag med spelad likgiltighet.

Jag var verkligen mycket intresserad af hvad han sade.

— Jo, att den allmänna åsikten, att kärleken oftast födes i ett ögonblick, är falsk. I ett ögonblick födes endast ögonkärleken, som fångas af ett skönt yttre, men andekärleken, den ädla, upphöjda kärleken, måste först lära känna den ande, som den skall älska, innan den hängifver sig. Tror du icke att så är?

— Jo, för all del, visst kan du ha rätt i det, svarade jag, medan en viss oro smög sig öfver mig.

— Ser du, jag visste, att du hade samma åsikt som jag, ehuru den satt långt inne, skämtade han. Och nu kan jag också säga dig, hvarför jag ville tala med dig om mina tankar rörande liärleken. Jag har hört af mamma, att du varit mycket lyckligt gift, och där-för var jag öfvertygad om att —-----------

Men hvad kommer åt dig, Gunhild, ropade han nu och sprang fram till mig.

Utan all förberedelse hade hans ord om mitt ’lyckliga' äktenskap likasom slagit mig rätt i ansiktet. I ett nu föll jag i en nervös gråt.

Erland for med sina händer smekande och tröstande öfver mitt hufvud, klappade mig lent på skuldran och smög sig intill mig med bönfallande ord. Han hade ju utan att tänka därpå påmint mig om min oersättliga förlust och bad mig om förlåtelse därför.

Min gråt stillades, och vi fortsatte vår väg hemåt.

Då vi närmade oss prostgården, bad jag Erland icke omtala, att jag gråtit, samt tog på mig en lugn min. Middagen väntade oss, och när den var förbi, gingo vi ut på verandan.

Prosten läste som vanligt upp de intressantaste styckena ur tidningarna, och jag hörde ljudet af hans röst, men följde icke med hvad som sades.

Jag tänkte på ’ögonkärlek’ och ’ande-kärlek'. Hade icke jag älskat med endast ’ögonkärlek’?

I ett nu lät prosten tidningen sjunka och utropade:

— Så sorgligt, åh, så sorgligt!

— Hvad är del, kära du, frågade prostinnan med ängslan.

— Ja, här ska’ ni få höra!

Och så läste han med långsam, beklagande stämma:

“Bråddöd. Då grosshandlare J. F. Offerlind i går afton red i Kungsallén, sågo de promenerande med förfäran, att han helt plötsligt släppte tyglarna samt gled ned från hästen.

Man skyndade genast till för att bispringa honom, men fann endast ett lik. Ett hjärnslag hade ändat hans lif.

Den i sina bästa år bortryckte mannen — han hade ännu icke fyllt 30 år — efterlämnar maka, med hvilken han förenades för knappt ett år sedan och som, redan förut lidande, nu drabbas af denna stora sorg.“

— Att den hygglige grosshandlare Offerlind skulle få en sådan bråddöd, klagade prosten.— Det är förfärligt hur många människor dö af slag nu för tiden, utropade prostinnan.

— Och vid så unga år sedan, till-lade prosten. I min ungdom var slag ett slut för gamla, men nu tycks det riktigt ha blifvit en epidemi bland de unga.

— Ja, jag hade också en kamrat, som... afslutade Erland.

Jag hörde ingenting mera. Med yttersta kraftansträngning reste jag mig upp från min plats, mumlade någonting om illamående och släpade mig upp på mitt rum, där jag sjönk ihop på en soffa.

Tant kom strax därpå upp och frågade, om hon kunde göra någonting för mig, men jag försökte se stark ut och sade, att det var ett nervöst anfall, som snart skulle gå öfver.

— Så ledsamt, att min man läste upp den där tidningsnotisen, klagade hon. Han kom icke alls att tänka på dig.

Jag sade, att jag helt säkert skullebli bättre, om jag finge sofva en stund, och hon aflägsnade sig på tå, medan hon lofvade att komma åter om en timme.

Då jag talade om att sofva var det naturligtvis utan mening. Samtalet med Erland och påminnelsen om min otyck-lige man hade gripit mig för djupt.

Och så hade en tanke kommit till, en tanke, som jag förut aldrig tänkt, och den var det bittraste af allt.

Med hvad rätt hade jag, den spe-tälska. trängt mig in i denna rena familj ?

Med hvilken rätt ginge jag, ett lef-vande gift, midt ibland dem, som kände till endast det ädla och upphöjda?

Med hvilken rätt stannade jag kvar, sedan jag visste, att jag var ovärdig därtill? —

Nej, jag skall resa, resa med första möjliga!

Men sommaren, som står så fager, älfven, som rinner så stolt, fjällen, som jag lärt mig älska?Och farbror och tant, som skänkt mi£ så mycket?

Jag gick icke ned till kvälisvarden utan stannade kvar på mitt rum.

När jag drog ned gardinen, innan jag sökte bädden, lyste ännu solen i guld och purpur. Nere på en bänk midt emot mitt fönster satt Erland, och just som jag såg honom, såg också han mig. Han reste sig upp och hälsade god natt.

Hvad han är ädel och deltagande!14.

^ dag har jag återtagit min svarta klädning.

Erlands förslag om en utflykt tillbakavisade jag utan vidare, men i stället för att då lämna mig, stannade han kvar hos mig i bersåen nära ängen. Höet var nyslaget, och det doftade så godt omkring oss. Han såg, att jag icke var hugad för skämt, hvarför han anslog allvarliga samtalsämnen. Det var en verklig lättnad för mig att tala om förgängelse och död.

Det låg så mycken innerlighet i hans sätt, när han talade till mig, alldeles som om hvarje ord han sade vore ämnadt åt mig. Hans tankar voro mycket vackra, och ibland blef han så gripen af dem, att han omedvetet kom tätt intill mig.

I dag var hans röst särdeles klangfull. Den hade en underton af vemod, som passade så utmärkt till de ämnen vi afhandlade.

Vi hade suttit så där ett par timmar, då jag for upp vid en tanke, som kom i ett nu. Var det icke oförsiktigt af mig att dag efter dag vara tillsammans med en ung man, som kunde anförtro mig alla sina tankar? Om han skulle bli kär i mig?

Hvad mig själf beträffar så äro för länge sedan till och med kolen utbrunna. Jag lefver endast i det förflutna.

Det blef med ens klart för mig, att jag under den korta tid jag hade kvar i min härliga fristad måste ändra taktik. Hvem vet, om icke Erland redan känner sig fastad vid mig? Det är bäst att söka med första godt-göra min oförsiktighet.

Jag sade därför åt honom, att jagbrann af begär att afsluta en bok, som mycket fängslade mig, gaf honom en nådig nick och gick upp på mitt rum.

Han såg frågande på mig, då jag gick, men sökte ej hålla mig kvar. —.

När jag sitter här ensam, tänker jag på en sak, som oupphörligt kommer tillbaka. Älskade jag Karl? Nu tror jag mig kunna besvara den frågan med Erlands ord: ja, med ögonkärlek, men icke med andekärlek. Det var nog hans 'ståtliga' hållning i blått och guld som tjusade mig — ingenting annat.

Jag tycker, jag lefver blott i det förflutna och på samma gång, att detta kommit så ofantligt långt ifrån mig. Karls bild bleknar af mer och mer, och hvad jag upplefvat synes mig som en saga.

Tänk, om jag träffat på Erland i stället för Karl! Om jag redan som barn lärt känna Erland, och vi fått för hvarandra klara lifvets frågor samt sedan som mogna vandrat vid hvaram dras sida mot ett gemensamt mål! Hur annorlunda skulle då icke lifvet tettsig för mig! Om jag träffat honom då, skulle jag med fullt förtroende lagt mitt öde i hans händer.

Han är verkligen mer mogen än jag trodde.

När jag nu råkar klicka ut genom fönstret, ser jag honom just följa stigen nedåt älfven. Hvilken lugn och vacker hållning han har! Och hvad han utbildats under dessa veckor! Ännu är han lika smärt om lifvet, men hans skuldror ha blifvit fylligare och hans bröst bredare. Det enda som fattas honom är mustascher. Nu har han endast små, fina fjun kring de röda läpparna, och hans djupa röst låter så lustig i mina öron, när jag ser på hans barnsliga mun.

Jag undrar, om han någonsin kysst en kvinna utom sin mor?

Men nu skrifver jag ju rena galenskaper igen! Förlåt mig, kära vän, att jag på detta sätt missbrukat din beredvillighet! Det skall aldrig mer ske!

För att återgå till frågan — jag tycker, att tant och farbror tillåtit oss alltför stor frihet. Erland och jag ha ju inte haft något annat sällskap under dessa veckor än oss själfva. De besök han gjort hos närboende familjer voro då fasligt lätt undanstökade, ingenstädes ha vi varit bjudna — det tyckes nu vara den döda säsongen häruppe — och de främmande, som kommit på fransyska visiter, har värdfolket tagit emot. Vi två ha ju alltid varit ute på språng utom vid måltiderna. Jag kan inte se annat, än att de båda gamla bort fatta den fara, för hvilken de utsätta Erland. Och kanske folk också har pratat om oss. Hvem vet? Aldrig mer gör tant några promenader — det var helt säkert

bara af vänlighet mot mig som hon gjorde mig sällskap, innan Erland kom — och då vi återvända från våra utflykter, stå både tant och farbror på verandan för att ta emot oss och se så innerligt belåtna ut.

Skulle de möjligen tänka på ’ett rikt parti' åt sin son?

Så där, nu kom åter en groda! Här,i boken, ber jag tant och farbror ödmjukast om förlåtelse. —

När vi efter middagen sutto tillsammans på verandan, omtalade jag likasom i förbigående, att de två månader jag bestämt för min sejour häruppe snart vore till ända, samt att jag ämnade återvända till mitt hem om en vecka.

Tant riktigt hoppade till, farbror gaf mig en förebrående blick, och Erland såg nästan upprörd ut.

— Men, kära barn, sade tant, nu är det ju den vackraste tiden på sommaren. Vi hade tänkt att få behålla dig ända till hösten. Hvad skall du hemma och göra*?

Ja, hvad skulle jag hemma och göra*? Det hade jag ingenting att svara på.

— I)u har blifvit så- frisk, medan du varit här uppe, sekunderade prosten, att det skulle vara riktigt lättsinnigt af dig att afbr3rta din kur. Tänk dig endast i en stad under högsommaren, då alla vänner äro bortresta ochgatstenarna bränna under ens fotter! I)u skulle genast bli sjuk!

— Tids nog kommer du tillbaka till staden, afslutade Erland, medan hans blick oroligt sökte min.

Alla förenade sig om att bedja mig stanna, och jag kunde ej motstå dem.

Hade jag för öfrigt tänkt att resa så snart*? Jag tror det knappast. Luften häruppe är ju så välgörande för mig.

Sedan jag medgifvit. att min afresä skulle uppskjutas på obestämd tid, lystes alla ansikten upp. — — —

Själf tycker jag nu, att jag varit sentimental och inbilsk. Hvarför skulle jag icke hafva rätt att i denna rena krets få andas ren luft*? Hvem behöf-ver det bättre än jag*? Och hvad beträffar Erland så är det ju egenkärt af mig att tro honom kunna bli betagen i mig. På sin höjd ett 'sommartycke’! Då han märker kölden hos mig, lägger sig nog hans ’förtjusning’ — om han nu har någon.

Sedan det bestämts, att jag skulle stanna, blef jag så hjärtans glad, jagvet ej hvarför. Jag tyckte också det var så barnsligt af mig att taga på mig min svarta klädning, därför att jag kände mig nedstämd. Fattas kara, att jag för mitt älskliga värdfolk kommer att hvarje morgon tillkännagifva mitt lynne för tillfallet genom färgen på mina kläder!

Nej, bort med alla sjukliga grubblerier! Jag vill känna mig fri, jag vill känna mig ung!

15.

jag åter kom upp på mitt rum, föreföll det mig, som om jag flyttat dit in till nyes. Jag nickade åt de välbekanta möblerna och gaf en slängkyss åt fjällen.

Hvad denna storslagna natur fångat mig! —

Det förra lifvet fortsattes. Jag blef en tränad fjällbestigerska. Erland brukade skämtande säga, att jag hvarje dag slog ett allt större rekord i den genren, och de gamla påstodo, att fjällluften åstadkommit ett under med mig.

Men när jag nu skall beskrifva detta lif, finner jag inga ord. Det är ju stäm-ningar alltsammans, och hur skall jag uttrycka dem ? Det är sol och doft och vind, men inte är det någonting att skrifva om.' Också har du, kära bok, på många dagar fått sakna mina kråkfötter.

Men något skall jag ändå ha att anförtro dig? Jag skall leta efter.

Man är bra mycket slaf under vanan. Jag märkte det själf häromdagen, då Erland var bortbjuden på en fisketur af den gamle ungkarlsenstöringen jägmästaren. Han försvann strax efter frukosten och kom icke hem förrän sent på natten. Hela dagen var det någonting som fattades mig, naturligtvis därför att jag vant mig vid att göra utflykter och beundra naturen i hans sällskap, och jag gick omkring i våningen utan att finna någon ro. Tant frågade, om jag förlorat någonting, eftersom jag gick så där och sökte, och då jag icke ville förklara någonting, som hon borde

ha förstått utan förklaring, sade jag, att jag förlagt en bok, som jag höll på att läsa. Jag rodnade dock, när jag komfram med den lilla osanningen, men jag är säker på, att lion ej anade, att jag narrats, ty hon hjälpte mig samvetsgrant att leta efter den inbillade boken.

Inte heller kunde jag sofva, innan Erland kom hem, och därför satt jag uppe och väntade. Jag oroade mig med, att han skulle kunnat råka ut för någon olycka i den djupa skogstjärnen, där de skulle fiska. Om den gamla båten, som låg där, händelsevis läckte, hvarifrån skulle de väl, om de befunne sig midt ute på sjön, få hjälp i denna ödemark?

Jag riktigt skrämde upp mig med denna tanke och förestälde mig just, hur djupt hans föräldrar, som älskade honom så högt, skulle sörja öfver hans bortgång, då jag helt hastigt rjrckte till. Någon hade kastat sand på mitt fönster, som stod öppet. Jag skyndade fram, och just som jag stack ut huf-vudet, fick jag ett helt knippe blommor i ansiktet, samtidigt som jag hörde Erlands hjärtliga skratt. Jag låtsades förstbli oud, men sedan frågade jag honom likgiltigt, om han hade haft roligt, men han förklarade, att det varit olidligt tråkigt, hvilket gladde mig. Till sist frågade jag honom, hur han kunde veta, att jag var uppe så sent, och då svarade han, att han inte vetat, men antagit det.

Men Erlands lekfullhet kan dock gå för långt. I förgår fick jag ett tydligt bevis därpå. Vi hade svärmat ganska långt bort och misströstade om att komma hem till middagen, då vi stötte på en bäck, som sakta rann fram mellan myrtufvor. Först tvekade jag, men så steg jag modigt på och — klef ner i ett djupt hål, så att min fot blef alldeles våt. Jag gjorde åter ett försök, men med samma olyckliga påföljd. Jag föreslog, att vi skulle gå omkring bäcken, men Erland påstod, att det skulle bli en omväg på en half mil, och då kunde vi icke komma hem till middagen.

— Det blir ingen annan råd än att jag bär dig öfver, sade han.Ehuru med motvilja, måste jag underkasta mig det nödvändiga, och han lyfte mig upp, som om jag varit ett knyte, och gick med försiktighet ett par steg framåt. Men så började jag tänka på det nyss timade missödet och greps då af en kittlande lust att skratta. Först fnittrade jag till litet, men snart tog mig skrattlusten så helt och hållet, att jag tror, jag aldrig förr skrattat så mycket.

Men då bar sig Erland lömskt åt.

Han sade helt hastigt:

— Om du inte ligger stilla, medan jag bär dig, utan skrattar så där, så kysser jag dig!

Och nästan innan jag hört hvad han sade, hade han kysst mig, så att jag kände, hur det fina fjunet smekte mitt skinn. Det var verkligen lömskt, för om han endast gifvit mig ett ögonblicks betänketid, hade jag naturligtvis genast slutat skratta.

Nu blef jag riktigt ond. Jag slog honom i ansiktet och sökte slita mig lös af fruktan för vidare eventualiteter, men han höll mig säkert — hvad hanmåtte vara oerhördt stark! — medan han mumlade:

— Vi äro inte öfver bäcken än. Sedan skall du bli fri.

Då vi väl voro öfver, släppte han mig varligt, men såg mycket allvarsam ut. Jag såg nu, att han fått ett rödt märke på ögonlocket, oeh då han sade, att jag gjort det, måste jag ju sona min skuld, tog vatten på min näsduk oeh baddade på den lilla rispan. Då blef han glad igen, men han måste lofva mig att aldrig mer taga sig sådana friheter.

Jag ville inte banna honom vidare, då jag såg, hur ångerfull han var, men jag tyckte, att hans djärfhet var oerhörd. —

Han är för öfrigt ganska lynnig nu för tiden, alldeles som om någonting vore i olag, och detta stör något den trefnad i hans sällskap jag förut kände. —

I går var det en mycket tråkig dag. Vi voro bjudna till disponentens på bal, och jag ämnade först inte följa med,men då tant bad mig därom, gjorde jag henne till viljes, ehuru jag beslöt att icke dansa, hvilket skulle varit oförlåtligt för en person i min ställning.

Jag blef sålunda ’panelhöns’ hela kvällen och sökte glädja mig åt de ungas glädje, men det lyckades mig icke. Erland envisades, att jag skulle dansa, men då jag ett par tre gånger sagt be-stämdt nej, försvann han för mig hela kvällen, det vill säga, jag såg honom dansa förbi gång på gång, men han höll sig på afstånd från mig.

’Balens drottning’ var disponentens brorsdotter, som nyligen kommit hit upp och för hvilkens skull festen antagligen var anordnad. Det var en liten zigenarlik varelse med svarta ögon, som jag tyckte ibland lysa nästan fräckt. Hon koketterade utan uppehåll och hade utmanande blickar för alla unga män.

Särskildt lade hon an på Erland samt framhöll honom när hon kunde. De dansade fyra danser med hvarandra. Under sista valsen var hon nog djärfatt luta sitt hufvud mot hans axel, medan de stormade kring salens väggar. Erland såg naturligtvis öfverlyck-lig ut.

Hela kvällen var jag med de gamla. Under dansen satt jag mellan en tjock inspektorsfru, som höll på att spricka i sin snäfva, svarta sidenklädning, och en gammal mamsell med en gul vippa bak i nacken, som iick (mamsellen nämligen) dansa en dans, en française, därför att hon var sista resursen för ett annat par, som saknade kvinligt vis-à-vis. Där satt jag inklämd och skämdes, medan jag försökte ta på mig en min, som om jag haft mycket roligt åt ungdomens upptåg. När inspektorsfrun skrattade, skakades jag af hennes fett vibrationer, och när mamsellen stack näsan åt min sida, var jag rädd för mina ögon.

Vid supén satt jag mellan jägmästaren — 50 år gammal! — och inspektören — 60 år gammal ! — samt hörde med ett oändligt intresseradt leende — det smakade surt i munnen ! — på hur flottningarna skulle ordnas till nästa år.Instufvad i vagnen sade jag ieke ett ord. Jag tänkte på de unga änkorna i Indien, som lära ha en så beklaglig tillvaro.

Men det skänkte mig ingen tröst.^£ur har jag ej lekt med mig själf!

Och nu är leken slut! Hur har jag ej drömt! Nu har jag vaknat!

Hela dagen i dag har jag varit vid dåligt humör samt ej talat med någon, utan genast efter både frukost och middag gått upp på mitt rum. Men efter kvällsvarden satt jag en stund, väl insvept i en tjock sjal, ty det var ganska kyligt, ute på verandan, icke för att få något sällskap, men för att åtminstone någon del af dagen vara på ett annat ställe än uppe hos mig.

Jag låtsade läsa en bok, som jag höll i handen, då Erland kom och satte sig midt emot mig.— Du liar sett nedstämd ut i dag, Gunhild, sade han. Hade du kanske tråkigt i går‘?

— Nej, visst inte, svarade jag helt frankt. Disponentens familj förefaller vara mycket älsklig, och det är ju alltid roligt att se ungdomen glad.

— Jaså, jag trodde det var någonting i olag, eftersom du i dag varit nunna, framkastade han med en liten skärpa* i rösten, som angaf, att han var stött öfver mitt tvära sätt.

— Visst inte, bekräftade jag åter och gjorde mig till att återupptaga läsningen, men såg dock, att Erland rodnade, likasom om han känt sig förolämpad.

— En ofantligt söt flicka, fröken Henz, inföll han om en stund.

— Hvem är det, frågade jag och höjde ögonbrynen.

— Disponentens brorsdotter. Såg du inte henne, en liten smärt, älfvalik företeelse med blixtrande ögon och rikt, mörkt hår‘? Hon var klädd i skärt och grönt.— Jaså, den du dansade med så mycket, utbrast jag helt oförsiktigt, men lät ej varna mig af någonting inom mig, som ville hålla mina ord tillbaka, den där lilla zigenarungen — åhja, inte så illa!

Jag trodde, att Erland skulle bli ond, men i dess ställe skrattade han och fortsatte :

— Familjen flyttar till Upsala i höst, och de ha redan inbjudit mig till sig.

— Lycka till, nickade jag snäft.

— Hennes far är mycket förmögen, och hön är enda barnet, tilläde han alldeles tydligt i afsikt att i grund och botten låta mig lära känna hennes förträffligheter.

— Kanske hon till och med har morbröder och mostrar, farbröder och fastrar med förmögenhet, mötte jag spetsigt. Du kan ju räkna efter, hur mycket hon kan få ärfva, och låta mig få veta det i morgon. God natt!

Och så gick jag.

När jag kommit upp på mitt rum, slog jag genast upp båda fönstren, förjag tyckte att det var så kvaft, såg en stund på landskapet och föll sedan i den häftigaste gråt.

Klarheten hade kommit, den förfärliga klarheten.

Jag var svartsjuk!

Jag älskade Erland!

Hvad jag varit blind, som icke märkt det förut!

Medan jag observerat honom, hade jag alldeles glömt mig själf och så gillrat mig i min egen snara. För honom var det hela en lek, och för mig hade det varit en lek, som nu blifvit allvar.

Hur grymt hade han icke nyss plågat mig! Han hade säkert sett hvad jag känner för honom och dock varit hjärtlös nog att låta mig ana, hvilka planer med en annan han har för framtiden. Och som ett retadt lam hade jag utan att ana oråd visat hela mitt oskyldiga inre genom att bryta ut emot den, som han en dag kanske skulle kalla sin.

Och jag grät som sällan förr.

Men när gråten stillats, blefvo mina tankar klarare. Hvad var väl dettaemot den nya sorg, som drabbat mig i och med min kärlek! Xu kände jag, att den stora lidelsen kommit, den, som aldrig dör i detta lif, sedan den en gång föds, och som bjuder kval utan namn, då den är obesvarad.

Ack, Erland, när ’andekärlek’ förenar sig med, ögonkärlek’, då gror lif-vets största lycka — eller lifvets största sorg!

Medan du lekte med mig, skänkte du mig dock så mycket. Jag har drömt dina drömmar, jag har tänkt dina tankar, jag har ju hvilat i dina armar och fått din oskyldiga kyss. Du visste nog inte livad du gjorde. Med förbundna ögon blef jag ledd af dig fram till af-grunden — och där lämnar du mig.

Jag vet nu, att jag aldrig älskat förr än nu, men du skall aldrig få veta, att du öppnat helvetets salighet för mig. Tyst skall jag draga mig tillbaka långt bort från dig, och dock skall jag alltid följa dig...

Medan jag nyss satt vid skrifbordet. fick jag en frosskakning. Det är kalltdärute; jag glömde, att det är oklokt öppna fönstren, förrän strax innan man går till hvila och kan bädda om sig.

En förkylning! Hur oförsiktigt!

Men hvad gör det? Det är ju bäst att jag, den spetälska, går bort så snart som möjligt.

Nej, jag kan ej sofva! Jag måste döfva mig!

17.

^^atten var orolig, men när jag vaknade, hade jag ingen feber. Min oförsiktighet i går kväll hade sålunda icke haft någon påföljd.

Medan jag klädde mig, beslöt jag en sak: att vara stark. Klarheten hade kommit för mig, men endast för mig. Ingen annan skulle ens få ana, hur jag kände det inom mig. Jag hade ju varit skådespelerska många gånger förut, hvarför skulle jag icke också nu kunna vara det?

Åter ljusklädd, åter glad, kom jag ned till de andra och inledde en skämtsam konversation om ’den stora

balen'.Både tant och farbror skrattade åt min skildring af hur inklämd jag suttit vid salsväggen och hvilket samtal jag lyssnat till under supén.

Erland sökte också sätta sig in i den glada stämningen, men det lyckades honom icke. Han skrattade så ansträngdt och såg på mig, som om han undrat, hvad för en person jag vore.

Det sved, men jag gaf ej tappt. Sedan de gamla lämnat oss allena, frågade jag, hvad han tyckte om mitt ’skämt’ i går. Han blef brydd och visste icke hvad han skulle svara.

Till sist retirerade han helt och hållet för mina snärtande frågor och mitt glada löje.

Han skyllde på någonting, jag hörde icke hvad, och gick ifrån mig.

Knappt var jag lämnad ensam, förrän ett slags ångest kom öfver mig.

Skulle jag kunna spela spelet ut? Skulle jag kunna hejda utbrottet af hvad jag kände?

Åh, Erland, hvad jag älskar dig!

Jag slöt mina ögon och såg honomframför mig. Hans blå, trofasta ögon voro riktade på mig, hans mun med det fina, fina fjunet log emot mig och han sträckte ut sina armar och kom mig närmare. Jag solade mig i hans blickar, jag log hans löje, jag var nära att skynda emot honom, då han helt hastigt vände sig åt sidan och betraktade på samma sätt — en annan, henne i skärt och grönt, zigenarungen, trollet.

Och åter föll ångesten öfver mig mera dof och djup än nj^ss.

Kunna spetälska hysa kärlek? Naturligtvis! De äro ju människor. Och kunna de älska friska människor? Ja, helst sådana, kanske endast sådana. Kunna de bli älskade? Möjligen af spetälska!

Men jag älskade den friskaste, den starkaste af alla män — jag älskade som parian älskar furstesonen, som grodan solen, som smutsen stjärnorna. Jag mätte afståndet mellan honom och mig — det kunde icke mätas. Han såg ut som en liten punkt långt borta vid synranden.Men se, han kommer närmare; han blir större, härligare, skönare; han sträcker sina armar emot mig, men så blir han åter isande kall och vänder sig bort.

Och dock — endast en gång i dina armar, Erland, endast en gång! Vaggad af dig, smekt af dig, kysst af dig. Endast en gång! Och sedan — dö!

Men det är blott i drömmen jag ser dig så. Jag vet, att du icke älskar mig. Hvad skulle du väl finna hos mig, som kunde locka dig! —

Jag vaknade upp ur mina drömmar vid en frosskakning. Jag känner, att jag skall bli sjuk. Kanske jag redan är det? Någonting försiggår inom mig; någonting gräfver därinne.

Är det du, min falska mullvad, som vill se dagen? —

Hvad det kännes tomt omkring mig och — inom mig, utom det där vissa, som jag icke vet eller, rättare sagdt, som jag vet hvad det är.

Jag går upp på mitt rum och an-förtror dig hvad jag känner samt grubblar öfver mitt öde.

Jag vandrar från klarhet till klarhet — i mörkret. Jag har lämnat dig, min kära bok, några timmar, ocb under dem ha märkliga saker händt. Nu kommer jag åter för att berätta för dig den stora klarheten och det stora mörkret.

Just då jag slutat skrifva, knackade det på dörren. Jag ropade “stig in!“

Det var Erland.

— Förlåt, Gunhild, sade han, att jag stör dig, men jag skulle fråga, om du inte ville gå med mig upp på fjället.

Han var blek och såg mycket allvarsam ut.

— Det är ju så ovanligt vackert väder i dag, bad han.

All min spelade glädtighet var borta.

Hvarför skulle jag spela? Försynen har ej rätt att kräfva för mj^cket af mig.

Jag jakade till hans förslag, tog min hatt och följde honom.

— Men du får ursäkta, tilläde jag,att jag icke kommer att säga många ord. Jag var glad nyss, men nu har ett bakslag kommit*

Han sade ingenting, och vi gingo tillsammans den kända vägen.

När vi kommit upp på den första höjden, stannade vi på samma plats, hvarest vi förut hvilat så många gånger.

När vi satt oss, frågade han:

Mins du, Gunhild, när vi första gången sutto här?

Ja, det mindes jag.

Men nu var det ingen sol bland granarna och ormbunkarna, och dock sken den nu som då!

Erland försvann i skogen, men återkom snart med några blommor samt räckte mig dem.

— Tag de här, sade han. De äro de sista före hösten.

Hans röst klingade så vemodig. Jag såg upp.

En blek man med underbart djupa ögon stod framför mig. Var detta Erland?Jag faste blommorna vid mitt bröst.

Vi fortsatte vägen under tystnad.

Då vi kommit upp på fjällkrönet, ville jag sätta mig på närmaste sten, men han pekade på en annan och sade:

— Nej, du skall sitta där, Gunhild. Där satt du första gången, och jag vill se dig som då. Och jag satt här.

Jag gjorde honom till viljes. Vi in-togo båda våra platser.

Fullt solsken flödade öfver fjället.

Hvad allt därnere såg smått ut!

En okänd makt tvang mig att se på Erland. Våra blickar möttes, och jag såg något i hans ögon, som jag aldrig förr sett.

Vi sågo länge på hvarandra. Så reste han sig upp och gled fram emot mig samt ned på tufvan vid min fot.

Gunhild, hviskade han, vet du af att jag älskar dig?

Och han kysste mina händer.

Då sken solen klarare än någonsin.

Älfven glittrade.

Fjällen brunno.

Han älskade mig!Från alla håll susade underliga ljud, och i mitt inre svälde en flod af längtan, hvars sorl döfvade mig.

— Blott en gång, sorlade floden, blott en gång i hans armar! Blott en gång hans smekningar, blott en gång hans kyssar!

Men så slocknade åter solen, och sorlet förstummades.

Några ögonblick hörde jag ingenting, men så ropade en hård och dock klagande inre röst:

— Du spetälska, du har ej rätt att älska!

1 ett nu reste sig en vall af is mellan oss båda.

Ängsligt frågande hade Erland betraktat mig, men då jag drog mina händer tillbaka, sprang han upp.

— Gunhild, hviskade han. Gunhild, hvarför svarar du icke?

Lifvets största glädje kände jag nyss.

Jag kände lifvets största kval, då jag tvang mig att svara:

— Det är omöjligt!— Älskar du mig då ej, frågade han.

- Nej- ljög jag.

Då sjönk han ned mot stenen, där han nyss suttit, och gömde ansiktet i sina händer.

Jag ville skynda fram till honom, men jag hade ej rätt därtill.

Han grät icke. Jag satt kvar och väntade. Hvad skulle jag väl säga, som icke hotade att förneka min lögn1?

Ty nu brusade och sjöd kärleken inom mig: endast en gång i dina armar, endast en gång dina smekningar, endast en gång dina kyssar!

Han reste sig långsamt upp och sade hårdt:

/ — Du har lekt med mig, Gunhild,

och du trodde kanhända, att jag var ett* barn, som leker hvarje lek. Men mins, att medan du i din behagsjuka njöt af att vinna en beundrare, bygdes hos mig upp den allsmäktiga kärlekens altare. Du har skändat det med dina låga konster och du har gifvit mig ett sår, som aldrig skall upphöra att blöda.Nu bröts min kraft. Skulle jag sd kunna lämna honom?

Jag sträckte ut mina armar mot honom och sade:

— Kom!

1 ett nu förvandlades hans drag.

Ännu tvekade han dock och frågade:

— Du älskar mig då?

Han fick mitt svar.

Jag slöts i hans armar och jag vaggades i hans smekningar och jag brann i hans kyssar.

Jag gungade bort genom doftande rymder, medan han åter knäföll vid min sida och hviskade ord oitan tankar.

Till sist lade han band på sin glädje och frågade:

— Men hvarför sade du nyss, att du ej älskade mig?

Jag vaknade upp och blef åter 'Hullet'.

— Det skall du få veta sedan, lof-vade jag.

Därpå bad jag honom att ännu icke för någon omtala, att jag skulle blifvahans, och med strålande ögon svor han att bevara vår hemlighet.

När jag var hemma hos mig, gick jag fram till spegeln och betraktade mig däri. Mitt ansikte lyste af lycka.

Då jag såg på halsen invid linningen en liten röd fläck, som jag ej förut bemärkt. Hvad kunde det vara? Jag knäppte upp klädningen. Fläcken gick längre ned.

Jag slet af mig mina kläder, och jag såg — jag såg det förfärliga, en ringlande röd orm, som sugit sig fast vid mitt bröst, ormen — spetälskan — giftet.

Jag såg — min dödsdom.18.

^rland!

Jag kommer nu för att taga af-sked af dig. Ett långt, långt afsked.

Jag skrifver detta bref i slutet af min dagbok och skall sedan slå in den och skrifva din adress därpå. På detta sätt skall du få veta, hvarför vi skildes åt.

Min svåraste kamp har jag kämpat i dag ända från den stund jag tog plats vid middagsbordet, tills jag sade godnatt. Du såg så lycklig ut, Erland, och jag var lycklig af din lycka och dock förtviflad däröfver. Som jag då log emot dig, så logo helt säkert martyrerna, när de stungos af glödande järn.Mins du min blick, den sista jaggaf dig, Erland? Såg du icke, hur den smekte, k}rsste och famnade dig? Kände du icke, att den omhvärfde dig som doft och värme på en gång! Älskade, det var mitt tunga lifs tjmgsta ögonblick!

Men när jag kom upp på mitt rum, blef jag så sällsamt lugn. Jag ordnade mina saker, skref ett par bref och sedan hvad du nu läser. Jag tyckte mig stå på fjället — har ej du visat mig vägen dit? — på fjället, hvarifrån allt ter sig så smått.

Jag såg världen för mina fötter, ja, jag såg — Gud för mina fötter, Gud, som skänkt mig moderskärleken och med moderskärleken barn och med barnet — spetälska. Förstår du, hur detta kan länka sig samman? Hvad har jag förbrutit, eftersom jag skulle straffas så hårdt? Hvad har jag gjort den, som man kallar Allsmäktig, då han genom min oskyldiga kved lät elände och förbannelse flyta ut i världen och lefvakanske genom seklers sekler? Och när han tände kärlekens låga hos mig, hvar-för släckte han den med tårar? Och hvarför tände han den åter, renare och heligare än någonsin, för att förkväfvas — af min egen hand?

Svindlande djup jag blickar ned i, min älskade, men var säker, jag hissnar ej. Jag har blifvit van att stå på fjället, dit du ledt mig.

Nere i djupet ser jag ingen ljusning. Hvarifrån skulle den komma? Om en man, som haft samma öde som jag, öppet skildrade sitt lif, skulle de kalla honom ’cjmisk’; om en kvinna gjorde det, skulle de kalla henne ’skamlös’. Och om också de båda med brinnande kärlek och i hopp om att rädda andra visade sina frätande sår, skulle dock de stora hoparna, de där nere i djupen, icke gifva sig någon ro, förrän de trampat ut det ljus som tändes. De vilja mörker, nöd, elände.

Om du betraktar världen noga, så skall du se, att allt hvad som är ädelt och skönt, upphöjdt och sant heligt afden dragés ned i smutsen och vanhelgas. Gif människorna ditt hjärta, och de skola spotta därpå, gif dem ditt förstånd, och de skola kasta det bland af-skrädet!

Jag är bitter, men hur kan du väl begära, att jag skall vara annorlunda? Tror du, att en dagbok, sådan som min, kan sluta med några sentimentala, harmoniska ackord? Ack nej, världen är full af brustna strängar, som man aldrig mera kan spela på!

Och dock, älskade, finnes det en sträng, som kanske aldrig brister. Åtminstone dirrar och dallrar den ännu hos mig vemodigt skönt, och hvarför skulle den icke då kunna spännas oförgängligt stark äfven hos andra? Det ar kärlekens sträng, den, som du spände.

Men just därför, att den klingar än och klingar in i dödsminuten, just därför lider jag nu under allt det lugn jag nyss var så stolt öfver. Jag ville skynda i dina armar, men jag kan det icke. Skulle jag väl vilja draga dig i fördärf-vet? Skulle jag väl vilja föda nya pestbölder till världen?

För mig återstår ingenting annat än att söka döden.

Min själ är ren, men min kropp är fläckad. Nu ser jag dig framför mig. Nu kommer du närmare. Dina klara ögon lysa, dina läppar le, och jag sjunker i dina armar. Jag lutar mitt huf-vud mot din axel, jag vaggas af dig, jag gungar på doftande skyar, jag blir ett med dig.

Men detta är blott i drömmen. Verkligheten får ej finnas för mig.

När jag tömt sömndrycken och sålunda betalat lösepenningen för min frihet från en besudlad kropp och du läst

min bikt, hvad skall du väl känna? Älskade, om jag finge lefva om mitt kvalfulla lif än en gång för priset af din lycka, skulle jag göra det. Kan du väl då tvifla på dens kärlek, som nu självmant går ifrån dig?

Du talade en gång om kärleken, om ögonkärlek och andekärlek, och jag vet nu, att du har rätt. Människorna kännamerendels endast ögonkärleken. Blott en man med barnasinne som du mäktar se andekärleken och vågar omtala hvad du sett. Kropparna famna och själarna tråna.

l)u skall se djupast in i mitt innersta. Jag skall säga dig förfärliga ord: Vill du icke följa mig?

Tror du på ett lif efter detta4? Jag tror det ej. Men kanhända det finnes. Tänk dig då din olyckliga Gunhild draga fram i en öde nejd från en jord, där hon lidit så mycket, till en annan värld, hvarest ingen väntar henne! Men tänk, om medan min ande våndades i dessa mörka rymder, din ande glede fram till min sida, hur skulle icke då allt bli ljust omkring mig! Då vore min fläckade kropp upplöst och försvunnen, men vår kärlek, vår andes kärlek, kvar, och vi skulle båda två som lekande barn, som rosiga sk}rar glida fram på ett haf af rinnande guld!

T}r vet, älskade, att den tanke, som pinar mig mest, är: du skall kanske tilUhöra en annan. Visste jag, att du följde mig, skulle jag somna in lugnt, ty då toge jag ju med mig mitt käraste.

Jag dör ju för dig, hvarför kan icke du dö för mig?

Nej, älskade, du skall ej läsa detta, åtminstone icke ännu. Jag skall lämna min dagbok åt din mor. Hon är kvinna; hon skall läsa den som kvinna. Hon är mor; hon skall läsa den som mor. När din sorg lagt sig, skall hon så småningom omtala för dig, hur jag lidit, och när du nått lifvets allvarshöjd, låta dig läsa min bikt. Då skall du se klarare, än jag. en stackars sjuk kvinna, kan göra, och förstå, att min förtviflan öfver att förlora dig icke ryggade tillhaka för någonting, som kunde gifva mig hopp om att återförenas med dig.

Då skall du kanske, om du har hustru och barn — — —

Nej, nej, din mor skulle aldrig låta dig läsa min dagbok. Men du skall läsa den, du måste läsa den!